

**BAŽNYČIOS
ŽINIOS****Šiame numeryje:****Bažnyčia Lietuvoje**

Paminėtas Kaišiadorių vyskupijos 80-metis	2
Palaimintojo Jurgio Matulaičio atlaidai	3
Kryžių kalno atlaidai	5
Karmelio kalno Švč. Mergelės Marijos atlaidai Linkuvoje	5
Rekolekcijos ir pamaldos su ses. Briegė McKenna ir kun. Kevinu Scallonu	6
Barboros Žagarietės pėdsakais	7

Homilijos

TIKĖTI – AR PASITRAUKTI? 21 eilinis sekmadienis (B)	10
ŠIRDIES ŠVENTOVĖ 22 eilinis sekmadienis (B)	11
KURČNEBYLIS 23 eilinis sekmadienis (B)	12

Straipsniai

Kardinolas Christoph Schönborn „VISA SUKURTA JAM“: KRISTUS – KŪRIMO TIKSLAS	13
„VALDYKITE ŽEMĘ“: ATSAKOMYBĖ UŽ KŪRINIJĄ	17

Bažnyčia pasaulyje

Ministrantų piligrimystė į Romą	22
Benediktas XVI: reikia rasti būdų pasiekti tvarią taiką	23
Kardinolas Joachimasis Meisneris pabrėžė išaugusį katalikų sąmoningumą	24

Paminėtas Kaišiadorių vyskupijos 80-metis

Rugpjūčio 2–6 d. Kaišiadorių vyskupija šventė 80-ties metų sukaktį.

Kaišiadorių vyskupiją 1926 m. įsteigė popiežius Pijus XI bule *Lituanorum gente*, kartu įsteigdamas Lietuvos bažnytinę provinciją su šešiomis vyskupijomis ir metropolijos centru Kaune. Tuometinės bažnytinės provincijos ribos sutapo su nepriklausomos Lietuvos ribomis, išskyrus 1922 m. lenkų okupuotą Vilniaus kraštą. Šiandien, kaip ir anuomet, didžiąją Kaišiadorių vyskupijos teritorijos dalį sudaro anuomet buvusios Vilniaus vyskupijos dalis, pasilikusi Lietuvos pusėje po Vilniaus krašto okupacijos. Įsteigus vyskupiją, popiežius pirmuoju Kaišiadorių vyskupu paskyrė Juozapą Kukta, Vilniaus vyskupijos kanauninką, iš Kurklių parapijos kilusį aukštaitį.

Kaišiadorių vyskupijos 80-čiui skirti renginiai prasidėjo rugpjūčio 2 d. muzikos ir atminimo vakarais, kurie vyko Kaišiadorių dekanato trijose parapijų bažnyčiose: Žiezmariuose – rugpjūčio 2 d., Žasliuose – rugpjūčio 3 d. ir Kaišiadorių katedroje – rugpjūčio 4 d. Šių renginių metu koncertavo iškilūs Lietuvos muzikai – Bernardas Vasiliauskas, Gediminas Kviklys, Robertas Beinaris ir kiti. Taip pat surengti literatūriniai skaitymai prisimenant svarbesnius įvykius ir asmenis, turėjusius istorinės reikšmės vyskupijos raidoje.

Kaišiadorių vyskupijos 80-mečio proga rugpjūčio 5 d. Guronų kaime (Žaslių parapija), kardinolo Vincento Sladkevičiaus tėviškėje, buvo pašventintos keturios Rožinio slėpinių kelio koplytėlės su freskomis, vaizduojančiomis biblines Kristaus kryžiaus kelio scenas bei Lietuvos katalikų gyvenimo istorinius įvykius, ir Švč. Mergelės Marijos statula; šių sakralinio meno kūrinių autorius – prof. Antanas Kmieliauskas. Renginyje dalyvavo apie tūkstantis maldininkų iš įvairių vyskupijos parapijų, seserys vienuolės, Rožinio slėpinių kuriamo parko rėmėjai. Rožinio slėpinių kelio koplytėles pašventino ir rožinio maldai vadovavo Kaišiadorių vyskupas Juozas Matulaitis, šio Rožinio slėpinių kelio sumanytojas ir įgyvendintojas, taip pat Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Su iškilmės dalyviais prisiminimais iš kardinolo V. Sladkevičiaus gyvenimo pasidalijo monsinjoras Vincas Jalinskas. Renginio dalyviai galėjo išsigyti Kaišiadorių vyskupo rūpesčiu šiai progai išleistą Rožinio slėpinių kelio maldyną.

Tą pačią dieną, po pietų, Kaišiadoryse buvo pristatytas dar vienas Kaišiadorių vyskupijos 80-čiui skirtas leidinys – „Kaišiadorių vyskupija ir jos sakralinis paveldas“. Medžiagą šiam leidiniui rengė Lietuvos kultūros paveldo centras, išleido leidykla „Savastis“. Lėšų leidiniui skyrė visos Kaišiadorių vyskupijos teritorijoje esančios savivaldybės, taip pat Kaišiadorių vyskupijos kurija. Šiame gausiai iliustruotame 379 p. leidinyje trumpai supažindinama su Kaišiadorių vyskupijos parapijų istorijomis, pristatomos bažnyčios ir jose esantys svarbesni objektai, taip pat pateikta glausta vyskupijos istorija. Leidinys, kaip buvo paminėta jo pristatymo metu, atsirado po ilgo penkerių metų triūso, kai 2000–2005 m. Kultūros paveldo centro specialistai, Kaišiadorių vyskupo J. Matulaičio pakviesti, kartu su dailės istorikais atliko vyskupijos bažnyčiose esančių dailės objektų inventorizaciją.

Kaišiadorių vyskupijos 80-ties metų sukaktis minėta rugpjūčio 6 d. Kaišiadoryse. Čia švęsti Katedros titulo – Kristaus Atsimainymo – atlydai. Šia proga 12 val. iškilmingas šv. Mišias celebravo Kaišiadorių vyskupas Juozas Matulaitis, Lietuvos Vyskupų Konferencijos generalinis sekretorius mons. Gintaras Grušas, vyskupo generalvikaras kunigas dr. Algirdas Jurevičius, kiti kunigai. Mons. G. Grušas pasakė šiai progai skirtą pamokslą. Pamaldų įžangoje Kaišiadorių vyskupas Juozas Matulaitis parbrėžė, jog švęsdami vyskupijos gyvasties 80-metį, mes drauge švenčiame

Paskyrimai

Šiaulių vyskupijoje

Kunigas **Gintaras Antanas Jonikas** atleistas iš Radviliškio ir Polekėlės parapijų klebono bei Radviliškio dekanato pareigų ir išleistas sielovadiniam darbui į Jungtines Amerikos Valstijas, Ročesterio vyskupiją.

Kunigas **Gintas Sakavičius** atleistas iš Pašvitinio, Lauksodžio ir Žeimelio parapijų klebono pareigų ir paskirtas Radviliškio ir Polekėlės parapijų klebonu bei Radviliškio dekanu.

Kunigas **Vaidas Mikalčius** atleistas iš Šiaulių katedros parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Pašvitinio, Lauksodžio ir Žeimelio parapijų klebonu.

Kunigas **Kęstutis Daknevičius** atleistas iš Gruzdžių ir Šiupylių parapijų klebono pareigų ir paskirtas rezidentu Šiaulių katedros parapijoje.

Kunigas **Aivaras Jurgilas** atleistas iš Šakynos, Žarėnų – Latvelių ir Žukančių parapijų klebono pareigų ir paskirtas Gruzdžių ir Šiupylių parapijų klebonu.

Kunigas **Remigijus Jurevičius** atleistas iš Šaukėnų, Vidsodžio ir Varputėnų parapijų klebono pareigų ir paskirtas Šakynos, Žarėnų – Latvelių ir Žukančių parapijų klebonu.

Kunigas **Alvydas Vainoras** atleistas iš Šeduvos ir Dambavos parapijų klebono pareigų ir paskirtas Šaukėnų, Vidsodžio ir Varputėnų parapijų klebonu.

Kunigas **Tomas Kedušis** atleistas iš Baisogalos, Pociūnėlių ir Palonų parapijų klebono pareigų ir paskirtas Šeduvos ir Dambavos parapijų klebonu.

Kunigas **Aldas Vinclovas** atleistas iš Žagarės parapijos klebono pareigų ir paskirtas Baisogalos, Pociūnėlių ir Palonų parapijų klebonu.

Kunigas **Rimantas Žaromskis** atleistas iš Šiaulių Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Žagarės parapijos klebonu.

Telšių vyskupijoje prasidėjo Mariologinis kongresas

Liepos 23 d. pradėtas Telšių vyskupijos Mariologinis kongresas, pasibaig-

siantis spalio 8 d. Žemaičių Kalvarijos Dievo Motinos su Kūdikiu paveikslo vainikavimo Žemaičių Kalvarijos bazilikoje iškilėmis.

Karūnas šiam paveiksliui Lietuvos vyskupų *Ad limina* vizito metu birželio 23 d. pašventino popiežius Benediktas XVI ir įgaliotoj Telšių vyskupą jį vainikuoti. Mariologinis kongresas sumanytas siekiant, kad visi Telšių vyskupijos tikintieji galėtų tinkamai dvasiškai pasirengti šioms iškilėms. Ta proga po dekanatus ir jų parapijas iki spalio 8 d. keliaus Žemaičių Kalvarijos malonėmis garsėjančio paveikslo fotokopija, bus adoruojamas Viešpats Eucharistijoje dvasiškai vienijantis su Švč. Mergele Marija, apmąstomi rožinio slėpiniai, susipažįstama su Žemaičių Kalvarijos šventovės praeitimi ir dabartimi, klausomasi katechezų mariologijos tema, organizuojama Marijos garbei giesmių valandėlės, paveikslo pasitikimo ir išlydėjimo procesijos. Kiekvienam iš dešimties Telšių vyskupijos dekanatų skiriama po savaitę.

Liepos 23 d. Mariologinis kongresas vyko Šilutėje, liepos 30 d. – Švėkšnoje. Čia kartu buvo paminėtos ir prieš metus vykusio visos Telšių vyskupijos Eucharistinio kongreso pirmosios metinės.

-kasab-

Lietuvos *Caritas* vasaros stovykla-seminaras Šventojoje

Liepos 17–21 d. Šventojoje vyko tradicinė Lietuvos *Caritas* vasaros stovykla-seminaras. Joje dalyvavo apie 100 Lietuvos, visų vyskupijų *Caritas* socialiniuose projektuose ir įstaigose dirbančių savanorių ir darbuotojų su savo šeimų nariais. Stovyklos dalyviai gyveno Švč. Marijos Jūrų Žvaigždės parapijos poilsiavietėje. Jie kasdien dalyvaudavo parapijos bažnyčioje aukojamose šv. Mišiose, aptarė šiuo metu per *Caritas* struktūras visoje Lietuvoje vykdomo ES maisto atsargų dalijimo projekto nepasiturintiems problemą, analizavo karitatyvinei veiklai skirtus Bažnyčios dokumentus. Lietuvos *Caritas* generalinis direktorius kun. Robertas Grigas stovyklos dalyvius supažindino su popiežiaus Benedikto XVI enciklikos *Deus caritas est* turiniu ir pagrindiniais akcentais, direktoriaus pavaduotoja Janina Kukauskienė pristatė ŽIV/AIDS problematiką ir pasaulinio *Caritas In-*

savo pačių tikėjimą. Tikėjimo bendruomenėje tokios sukaktys – tai ypatingas laikas, skirtas iš naujo atsigręžti į Dievą ir pripažinti, kad jam vieninteliui priklauso pirmoji vieta atskiro žmogaus ir visų mūsų gyvenime, kad net ir pats gyvenimas yra jo malonės – meilės dovana mums. Mišių metu vietoje bendruomeninės maldos skambėjo specialiai vyskupijos 80-ties metų jubiliejui sukurtos maldos žodžiai.

Iškilmės baigtos pievelėje prie Katedros agape, kurią surengė Kaišiadorių parapijos administratorius kun. dek. Rimvydas Jurkevičius.

Liepos 30 d. – rugpjūčio 5 d. vyskupijos jubiliejaus proga surengtas piligriminis žygis dviračiais. Jo organizatoriai – Molėtų ir Širvintų parapijų klebonai – į žygį pakvietė savo parapijų ir dekanatų tikinčiuosius (jauniausiam žygio dalyviui buvo 6 m., vyriausiajam – 60). Iš viso 50 dviratininkų iš Molėtų keliavo per Širvintas į Kaišiadoris, pakelėje aplankydami vietos parapijų bažnyčias.

-KŠ-

Palaimintojo Jurgio Matulaičio atlydai

Liepos 9 d. Marijampolės bazilikoje prasidėjo Palaimintojo Jurgio Matulaičio atlydai. Pirmąją atlydų dieną, vadovaujant vyskupui Juozui Žemaičiui MIC, vyko padėkos už pal. Jurgio užtarimu gautas malones pamaldos. Tikintieji gyvai liudijo, kokias gavo malones užtariant palaimintajam, ir dėkingumo ženklą paaukojo votus: sidabrinės širdys byloja apie atgimusią šeimoje tarpusavio ir Dievo meilę, įvairios kūno dalys iš taurių metalų – apie pagijimus, kryžiai – apie sustiprėjusį tikėjimą ir kitas malones. Labiausiai jaudinantys yra motinų ir žmonių liudijimai, kad jų vaikai ir vyrai grįžta prie Dievo ir Bažnyčios. Pal. Jurgio Matulaičio rūpestis dėl tautos ir šeimos doros, socialinio teisingumo, jo pavyzdžio ir užtarimo vaisiai juntami ir šiandien.

Liepos 10-ąją, antrąją Palaimintojo Jurgio Matulaičio atlydų dieną, Marijampolės bazilikoje melstasi už kenčiančius nuo įvairių priklausomybių žmones bei jų artimuosius. Iš „Pilnų namų“ bendruomenės atvykę broliai pasakojo apie atsivertimo ir išlaisvinimo nuo priklausomybių malones. Pamaldas vedė Vilkaiviškio vyskupas Rimantas Norvila. Dalyvavo Alytaus dekanato kunigai ir piligrimai, Vilkaiviškio vyskupijos Mergelės Marijos legiono nariai, gausus būrys tikinčiųjų. Homilijos metu kunigas Saulius Ruočkus iškelė palaimintąjį Jurgį kaip aktyvaus krikščionio pavyzdį. Palaimintojo mintys, kurias skaitome jo „Užrašuose“, stiprina tikinčiųjų pasitikėjimą Dievu ir uždega uolia meile vargstantiems, ypač socialiai atstumtiesiems, tarp kurių šiandien yra nemažai kenčiančių nuo įvairių priklausomybių. Vilkaiviškio vyskupas Rimantas Norvila padėjo *Caritas*, „Rūpintojėlio“ „Pilnų namų“ bendruomenės atstovams, kurie su nuoširdžiu uolumu darbuojasi šioje srityje.

Trečiąją atlydų dieną, liepos 11-ąją, Marijampolės baziliką aplankė apie tris šimtus piligrimų iš Varmijos arkivyskupijos, pėsčiomis keliaujančių į Vilniaus Aušros Vartų šventovę. Tai jau šešioliktoji tokio pobūdžio piligrimystė, kasmet organizuojama nuo 1991 m. Šiais metais jos šūkiu pasirinkti Švč. Mergelės Marijos žodžiai: „Didžių dalykų padarė man Visagalis, ir šventas yra jo vardas“ (*Lk* 1, 49). Kartu su maldininkais atvykęs ir Varmijos arkivyskupas metropolitas Wojciechas Ziemia išreiškė dėkingumą vietos bendruomenės nariams už šiltą priėmimą ir pagalbą kelionės metu. Per šv. Mišias arkivyskupas pasidalijo savo išvalgomis, jog šv. Benedikto, Europos globėjo, ir pal. Jurgio Matulaičio MIC asmenybės yra brangios tuo, kad ir vienas, ir kitas savo epochos priešišku aplinkybių sukūryje buvo vienybės ir taikos nešėjas. Gražus abiejų vienuolių pasirinkimas malda ir gėriu

nugalėti blogį yra aktualus ir šiandien susiskaldžiusiai ir susipriešinusiai visuomenei bei įvairias krizes išgyvenančioms šeimoms.

Liepos 12 d. Marijampolės baziliką aplankė Vilkaviškio vyskupijos Šakių dekanato maldininkai ir dvasininkai. Šią dieną melstasi už kunigus, vienuoles ir vienuolius bei melsta dvasinių pašaukimų. Aplink Viešpaties stlą susirinko nemažas būrys – keturiolika – kunigų. Mišioms vadovavo vyskupas ordinaras R. Norvila, jam talkino vyskupas emeritas J. Žemaitis MIC. Mišiose dalyvavo įvairių kongregacijų moterų vienuolių atstovai. Mąstyta apie pal. J. Matulaičio MIC asmenybę, kokiį jis paliko didelį antspaudą Lietuvos vienuolynų raidoje bei visoje Bažnyčioje.

Liepos 13-ąją, penktąją palaimintojo Jurgio Matulaičio MIC atleidų dieną, Marijampolės bazilikoje melstasi už ligonius ir neįgaliuosius, gydytojus ir slaugytojus. Su savo pagalbininkais atvykę neįgalieji išgyveno tikėjimo bendrystę ir Dievo artumą adoracijos metu. Po adoracijos prieš šv. Mišias vyko kunigo Sauliaus Pauliaus Bytauto OFM, Vilkaviškio vyskupijos pasauliečių pranciškonų dvasinio vadovo, konferencija „Šv. Pranciškaus ir palaimintojo Jurgio dvasinis bendrumas“. Ieškodamas šių didžiųjų vyrų sąlyčio taškų kunigas pabrėžė ramybės reikšmę kiekvieno krikščionio gyvenime. Jėzaus žodžiai: „Aš palieku jums ramybę...“ yra skirti kiekvienam iš mūsų, šv. Mišių metu priimdami jo Kūną ir Kraują esame išgydomi ir atgaivunami, todėl galime eiti dalytis Kristaus ramybe su visais. Pranešėjas taip pat svarstė, iš kur kyla neramumai, nesantaikos ir kitas žemiškasis blogis, pateikė įdomių faktų iš šv. Pranciškaus gyvenimo ir veiklos. Pasak prelegento, ir šv. Pranciškus, ir pal. Jurgis kviečia skleisti meilę, gailėstingumą ir, svarbiausia, atleidimą, nes tik atleisdami kitiems pelnome Dievo atleidimą, šių šventųjų šūkiu: „Pax et bonum“ (taika ir gėris) bei „Vince malum in bono“ (nugalėk blogį gerumu) yra susiję nepalaujama gėrio paieška ir jo skleidimu.

Pagrindinių Mišių koncelebracijai vadovavo vysk. Rimantas Norvila. Pamokslą pasakė Krosnos parapijos klebonas kun. Juozas Klimavičius. Priminęs pal. Jurgio Matulaičio gyvenimo sunkumus bei ligą, jis ragino mokyti iš palaimintojo kantrybės ir gebėjimo vargą, kančią ir ligą pakelti pagal Dievo valią.

Pamaldose dalyvavo ir iš Novosibirsko atvykę piligrimai. Kun. Viktoras – antros kartos lietuvis, gimęs Tomske, dabar patarnaujantis tikintiesiems Novosibirske – kartu su pora dešimčių Rusijos jaunųjų katalikų atvyko į Marijampolę aplankyti ir pasimelsti prie palaimintojo Jurgio. Anot jaunuolių, jiems tai padarė gilų įspūdį. Svečiai ypač stebėjosi tikinčiųjų gausa bažnyčioje, taip pat išreiškė viltį, jog tai ir jų bendruomenės ateitis.

Liepos 14 d. tikintieji meldė parapijų dvasinio atsinaujinimo. Į vidudienio pamaldas atvyko jaunimo grupės iš Kauno – Panemunės, Kalvarijos, Kazlų Rūdos, Alytaus ir kt. parapijų. Po šv. Mišių ir agapės jaunimas patraukė į Lūginę – palaimintojo Jurgio Matulaičio tėviškę. Čia palaimintojo mirties proga prasidėjo jaunimo programa.

Būrys jaunuolių su kryžiumi ir plakatais ėjo Marijampolės gatvėmis, giedojo giesmes, kalbėjo rožinį. Lūginėje juos pasitiko organizatoriai, vietinis jaunimas. Vilkaviškio ordinaras vysk. R. Norvila, atvykęs į palaimintojo tėviškę, su jaunimu dalijosi savo įspūdžiais apie piligrimystę, kun. Linas Šipavičius MIC kalbėjo apie savo pašaukimą. Po vakaro programos prasidėjusi Švč. Sakramento adoracija tęsėsi visą naktį.

Liepos 15 d. ryte jaunimas, pasistiprinęs UAB „Mantinga“ dovanotomis bandelėmis, atžygiavo į Marijampolės baziliką dalyvauti pamaldose už jaunimą ir pedagogus.

ternationalis tinklo poziciją šiais klausimais. Žiūrėtas šiemet sukurtas dokumentinis filmas „Dievas yra meilė“ (rež. Dalius Ramanauskas), pasakojantis apie *Caritas* praeitį bei dabartį pasaulyje ir Lietuvoje.

Stovyklautojai surengė savo kūrybos vakarą, taip pat atspindėjęs linksmas ir liūdnas kasdienės *Caritas* veiklos patirtis. Vakarą palydėjo muzikės Jūratės Dailidienienės giesmės ir Zitos Pranskevičienės eilės.

Vieną stovyklos dieną Šventojoje susirinkę *Caritas* bendradarbiai paskyrė dvasiniam susikaupimui. Konferencijas ir mąstymus šioms trumpoms rekolekcijoms įžvalgiai ir aktualiai parengė Kauno kunigų seminarijos dvasios tėvas kun. teol. lic. Kęstutis Kėvalas, kaip nedalomą visaverčio krikščioniško gyvenimo vienovę apžvelgęs žmogaus santykį su savimi pačiu, su kitais žmonėmis ir su Dievu.

Tokio pobūdžio *Caritas* bendradarbių stovyklos-seminarai Šventojoje, gavus Vokietijos katalikų fondo *Renovabis* finansavimą, rengiami nuo 2003 m. Ši stovykla – jau ketvirtoji. Stovyklų tikslas – stiprinti organizacijos narių krikščioniškąją tapatybę ir bendruomenės jausmą, suteikti įvairiuose veiklos baruose besidarbuojantiems *Caritas* nariams ir talkininkams reikiamų žinių, taip pat padėkoti darbuotojams, savanoriams, jų šeimų nariams už tyliai atliekamus, bet neretai didelės įtampos ir pasiaukojimo reikalaujančius artimo meilės darbus.

-Ici-

Dvasinis žygis į Karmelio aukštumas

Šiais metais karmelitų bičiulių vasaros stovykla prasidėjo Linkuvoje šventosiomis Mišiomis. Liepos 16 d., po šventųjų Mišių, Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis palaimino ir išlydėjo grupę žmonių į dvasingumo puoselėjimo kelionę.

Stovykla vyko Vilniuje esančiuose Trinapolio rekolekcijų namuose. Ją organizavo Šiaulių vyskupijos karmelitų dvasingumo tarnyba, koordinatorius – Vidas Labanauskas. Karmelitiškojo dvasingumo link lydėjo tėvai karmelitai: Tjeu Timmermansas ir Johanas Hetinga iš Olandijos, Felixas M. Schandlis iš Vokietijos ir Michealis

O'Neillas iš Airijos. Susirinko daugiau nei penkiasdešimt skirtingo amžiaus žmonių iš įvairių Lietuvos vietų. Buvo nutarta daryti dvi grupes: jaunųjų ir vyresniųjų. Pastaroji skilo į dar dvi grupes: pirmą kartą atvykusių ir norinčių daugiau sužinoti apie pačius karmelitus ir tų, kurie jau yra dalyvavę karmelitų stovyklose, rekolekciuose, susitikimuose. Visoms grupelėms tėvai karmelitai kalbėjo apie tą patį, tačiau skirtingais būdais. Jaunieji stovyklos dalyviai džiaugėsi, jog apie esmines gyvenimo su Dievu formas, buvimo vienuoje ir bendruomenėje dinamiką, tylą, teisumą, kontempliaciją jie sužinojo giedodami giesmes, žaisdami, diskutuodami. Vyresni labiau gilinosi į karmelitų regulą, diskutavo, kaip ją galima būtų pritaikyti kasdienos gyvenime. Pateikdami pavyzdžius iš savo patirties, svečiai vis pabrėždavo, jog principai, padedantys spręsti konfliktus bei artėti prie Dievo, tinka visoms bendruomenėms. Daugelis džiaugėsi galėsiantys juos pritaikyti šeimose.

Stovykla vyko keturias dienas. Dienotvarkė buvo gan įtempta. Dieną pradedavo Valandų liturgija bei Šventojo Rašto skaitymu, po pusryčių – tėvų mokymai. Po pietų – darbas grupelėse, šv. Mišios, adoracija, pusvalandis meditacijai. Skirtas laikas ir asmeniniams pamąstymams, nes karmelitų dvasingumui būdinga kontempliacija. „Kad gautos žinios neišsibarstytų, jas reikia apmąstyti. Tik tada jos tampa savastimi ir padeda eiti Kristaus pėdomis“, – sakė Tjeu Timmermansas.

Ši karmelitų stovykla buvo ypatinga dar ir tuo, jog keli tikintieji pareiškė norą stoti į trečiąjį karmelitų ordiną. Broliai karmelitai surengė pirmuosius kandidatų susirinkimus. Jų metu aptarta įstojimo struktūra, pasirengimo periodas, ženklas, skirsiančio karmelitus tretininkus nuo kitų, reikalingumas. Išskilo būtinybė išsiversti formacijos periodui reikalingas knygas. Nutarta dėl reguliarių susitikimų su karmelitais Lietuvoje. Pirmasis numatomas spalio mėnesį.

Penktadienio rytą karmelitų bičiuliai skirstėsi nenoromis. Jų žodžiais tariant, ši karmelitų stovykla buvusi lyg perlas priešiškae kasdienybės pasaulyje. Daugelis sakė esą pasirengę bendruomeniškumo principus pritaikyti savo aplinkoje: mokyti ir mokyti priimti kiekvieną tokį, koks jis yra; Švč. Mergelės Marijos padedami kurti Dievo karalystę žemėje. -irat-

Liepos 16 d. 12 val. įvyko pagrindinės atlaidų iškilmės. Mišioms vadovavo Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, koncelebravo Kaišiadorių vyskupas Juozapas Matulaitis, Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, vyskupai emeritai Juozas Preikšas ir Juozas Žemaitis MIC. Pamoksle Kaišiadorių vyskupas pabrėžė būtinybę saugoti vyro ir moters santuokos grynumą, kad ji išsaugotų tikrąją savo prasmę būdama *Ecclesia domestica* (mažąją namų Bažnyčia).

Mišios baigėsi iškilminga Eucharistine procesija. Po visų apeigų maldininkai susirinko į Sielovados centro kiemelį, kur šventė agapę, visus linkmino Baraginės kaimo kapela „Svaja“.

-kaš, vidm-

Kryžių kalno atlaidai

Kaip ir kiekvienais metais, paskutinį liepos sekmadienį Lietuvos tikintieji buvo kviečiami į Kryžių kalno atlaidus kartu švęsti tikėjimo liudijimą. Išgyventi Kryžiaus slėpinį ir žemiškosios piligrimystės prasmę padėjo tradicinis piligriminis žygis nuo Šiaulių katedros į Kryžių kalną. Lietaus nepabūgusius tikinčiuosius vedė Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis ir Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ. Piligrimai žygio metu giedojo giesmes, mąstė rožinio slėpinius.

Kryžių kalne piligrimai įsiliejo į dar didesnę atlaidų dalyvių minią. Jau įprasta, jog šiuose atlaiduose dalyvauja, kartu meldžiasi ir Lietuvos kariai. Nuo 14 val. švęstas Atgailos sakramentas. Tikintieji buvo raginami susitaikyti su Dievu, Bažnyčia, savo artimu. Vyskupas Eugenijus Bartulis pabrėžė, kad tai pats geriausias pasirengimo švęsti Eucharistiją būdas. Šventųjų Mišių 15 val. koncelebracijai vadovavo arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius. Drauge koncelebravo apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Peteris Stephanas Zurbruggenas, Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, Kaišiadorių vyskupas Juozapas Matulaitis. Eucharistija išties vienijo visus. Giedojo Šiaulių šv. Jurgio bažnyčios choras. Arkivyskupo Sigito Tamkevičiaus pamokslas siejo dabartį su praeitimi. Buvo prisiminta kryžių Jurgaičių pilikalnyje statymo pradžia, Kryžių kalno situacija sovietų laikais, popiežiaus Jono Pauliaus II apsilankymas, apžvelgtos dabartinės kryžių statytojų intencijos bei užsiminta apie čia besilankančius turistus. Atkreipęs dėmesį į šios vietos savastį bei išskirtinumą, arkivyskupas kvietė pamąstyti ir apie Kryžių kalno pamoką. Svarbiausioji Kryžių kalno pamoka yra tikėjimo liudijimas. Ši pamoka, anot ganytojo, padeda suprasti Evangelijos žodžius, taip pat atsigręžti į save, atsakyti už savo sprendimus. „Be tikėjimo atramos žmonės paskęsta depresijoje, ieško kaltų nematydami savo kaltės, nejaučia atsakomybės už tai, kas vyksta mūsų Tėvynėje“, – sakė ganytojas, raginęs branginti gyvenimo duoną – Eucharistiją.

Po šventųjų Mišių atlaidų dalyviams grojo karinis jūrų orkestras.

-irat-

Karmelio kalno Švč. Mergelės Marijos atlaidai Linkuvoje

Liepos 14–16 d. Linkuvoje vykę didieji Karmelio kalno Švč. Mergelės Marijos (Škaplierinės) atlaidai prasidėjo jau ketvirtadienio vakarą šventosiomis Mišiomis, Švč. Mergelės Marijos litanija bei Švč. Sakramento adoracija.

Pirmąją atlaidų dieną, liepos 14-ąją, šventosios Mišios Linkuvos bažnyčioje buvo aukojamos penkis kartus. Vienos iš jų – už Linkuvos gimnazijos absolventus. Po šv. Mišių Kultūros namuose jiems buvo įteikti atestatai.

Parapijos klebonas į atlaidus pakvietė ir daugiau svečių. Antrąją dieną, šeštadienį, sumos šventųjų Mišių metu giedojo Sidabravo parapijos choras, vadovaujamas Eugenijaus Janeliūno. Vakarines šventąsias Mišias koncertavo tėvai karmelitai: Tjeu Timmermansas ir Johanas Hettinga iš Olandijos, Felixas M. Schandlis iš Vokietijos ir Michealis O’Neillas iš Airijos. Karmelitai kiekvienais metais atvyksta švęsti Karmelio kalno Švenčiausiosios Mergelės Marijos atlaidų į Linkuvą, kur dar tebestovi kažkada karmelitams priklausiusio vienuolyno pastatas. Paprastas tėvo Tjeu Timmermanso pamokslas aiškiai atskleidė šventės esmę – Karmelio kalno Mergelės Marijos dvasingumą. Kultūros namuose linkuviškiai ir svečiai galėjo aplankyti tą dieną atidarytą ekspoziciją.

Pagrindinė atlaidų diena – sekmadienis buvo ypač spalvinga. 9 val. šventųjų Mišių metu giedojo Šiaulių kamerinis choras „Bičiuliai“ (vadovas doc. Stasys Žalalis). Per antrąsias šv. Mišias giedojo Šiaulių miesto katalikių moterų šv. Elzbietos draugijos ansamblis (vadovė Lilija Venslovienė) Gausiai žmonės susirinko prie miestelio seniūnijos pasitikti savo ganytojo. Nuo 11 val. sutikimo maršus pradėjo groti Žeimelio kultūros namų orkestras, vadovaujamas Stanislovo Zuokos. Pirmieji Šiaulių vyskupą Eugenijų Bartulį eilėmis pasveikino Linkuvos moksleiviai. Tradicinių duonos kepalą įteikė buvęs Pakruojo rajono savivaldybės meras, Seimo narys Jonas Juozapaitis, gėlių puokštę – Linkuvos seniūnė Kazimiera Bacevičienė. Daugybė žmonių lydėjo vyskupą iki bažnyčios. Čia jį pasitiko parapijos klebonas, iš artimesnių ir tolimesnių parapijų į atlaidus susirinkę kunigai bei svečiai kunigai iš užsienio.

Šv. Mišias vyskupas aukojo už visą vyskupiją ir Linkuvos parapiją. Giedojo Linkuvos parapijos choras, vadovaujamas Amando Šešeikos. Pamokslo metu ganytojas prisiminė vizitą *Ad limina* Romoje, pokalbį su popiežiumi Benediktu XVI ir perdavė tikintiesiems Šventojo Tėvo sveikinimus. Ypatingą dėmesį, anot vyskupo, Šventasis Tėvas atkreipė į šeimas, trokšdamas, kad jos būtų tikraisiais tikėjimo žiburiais – mažosiomis namų Bažnyčiomis. Ganytojas kvietė visas šeimas atnaujinti maldos dvasią. Po šv. Mišių tikintieji neskubėjo skirstytis. Kaip ir kiekvienais metais, svečiai karmelitai kiekvienam, norinčiam įsilieti į karmelitų šeimą, užkabino škaplierius.

Simboliška, jog šie atlaidai vieniems buvo kažko pabaiga, kitiems – pradžia. Linkuvoje šv. Mišiomis baigėsi tris dienas Pašvitinyje trukusi Šiaulių vyskupijos šv. Mišių patarnautojų stovykla, kurią organizavo Šiaulių vyskupijos jaunimo centras. Vysk. E. Bartulis palaimino tėvų karmelitų vedamų rekolekcijų pradžia: karmelitiškuoju dvasingumu besidomintys tikintieji iš Linkuvos išvyko į Vilnių, kur keturias dienas skyrė maldai, pokalbiams, mąstymams.

Škaplierinės atlaidai baigėsi liepos 17 d. padėkos šventosiomis Mišiomis. Parapijos klebono kun. Sauliaus Paliūno bei parapijiečių dėka Škaplierinė – didelė šventė visam Linkuvos miesteliui bei kaimyninėms parapijoms.

-irat-

Rekolekcijos ir pamaldos su ses. Briega McKenna ir kun. Kevinu Scallonu

Liepos 10–16 d. Lietuvoje viešėjo visame pasaulyje žinomi konferencijų bei rekolekcijų vedėjai, ses. Briega McKenna OSC ir kun. Kevinas Scallonas CM iš JAV. Jų viešnagės renginiais rūpinosi Katalikų evangelizacijos centras. Liepos 10–12 d. Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijoje jie vedė rekolekcijas kunigams „Dievo galybė moliniuose induose“ (plg. 2 Kor 4, 7). Rekolekcijose dalyvavo kardinolas Audrys Juozas Bačkis, vyskupai Eugenijus

Pranciškoniškas jaunimas jau turi Statutą ir Nacionalinę tarybą

Liepos 8 d. Kretinga šventė visai Pranciškoniškajai šeimai reikšmingą įvykį – steigiamąjį Lietuvos pranciškoniškojo jaunimo (JauPra) susirinkimą. Iš Vilniaus, Kretingos, Šiaulių ir Klaipėdos brolių atvykusį jaunimą sveikino brolis Gediminas Numgaudis OFM, priminęs pranciškoniškojo jaunimo Lietuvoje per dešimtmetį nueitą kelią. Tą kelią kaip „judėjimą nuo intucijos prie institucijos“ įvardijo Mažesniųjų brolių provincijolas brolis Benediktas Jurčys OFM. O į susitikimą palaikyti jaunimo atvykęs brolis Algis Malakauskis OFM pasidžiaugė, kad jo „kilmės šalis“ taip pat yra pranciškoniškas jaunimas.

Šlovinimo giesmėmis parapijos namuose prasidėjusį susitikimą pratęsė pasauliečių pranciškonų nacionalinio ministro Nerijaus Čapo OFS pirmininkaujami posėdžiai. 27 pažadą davę ir balsavimo teisę turintys jaunuoliai svarstė ir diskutavo dėl savo Statuto, rinko Nacionalinę tarybą. N. Čapas dekretu patvirtino priimtą Lietuvos pranciškoniškojo jaunimo Statutą, o išrinktasis pranciškoniškojo jaunimo prezidentas pasirašė Kretingos, Vilniaus Bernardinų ir Šiaulių brolių patvirtinimo dokumentus. Pranciškoniškojo jaunimo šventė tęsta dėkojant šv. Mišiose ir džiaugiantis brolyste prie laužo. Kiekvienas namo išsivežė naujai išleistą knygėlę „Statutas – mūsų veidas“.

Trejų metų kadencijai išrinkta Lietuvos pranciškoniškojo jaunimo Nacionalinė taryba: Virginija Mickutė (prezidentė), Danguolė Kuliavaitė (viceprezidentė), Agnė Pociūtė (ugdymo magistrė), Jolita Aukštuolytė (sekretorė) ir Romanas Sabakonis (įždininkas). Pasauliečių pranciškonų ordino atstove pranciškoniškojo jaunimo Nacionalinėje taryboje paskirta Margarita Lizdenytė OFS. Artimiausiu metu dvasios brolių jaunimui paskirs ir Mažesniųjų brolių Lietuvos šv. Kazimiero provincija.

-kpjti-

Grigališkojo choralo savaitė

Šv. Mišiomis bei stovyklos dalyvių koncertu Pažaislio Švč. M. Marijos Apsilankymo bažnyčioje liepos 30

dieną iškilmingai užbaigta Grigališko choralo savaitė *Pažaislis-2006*. Iškilmingas Šv. Mišias koncelebravo šios stovyklos dvasios tėvas kun. Mindaugas Pukštys ir vyriausiasis mokytojas kun. Mariusz Białkowski, Romos Popiežiškojo muzikos instituto absolventas, Poznanės arkivyskupijos akademinio jaunimo sielovados vadovas.

Savo sveikinimo kalboje, pasakyoje šio renginio uždarymo proga, Šv. Kazimiero seserų kongregacijos vyresnioji M. Remigija Sereikaitė pabrėžė, kad per aštuoniasdešimt Pažaislio vienuolyne susirinkusių įvairaus amžiaus, profesijų bei išsilavinimo dalyvių atgaivino senąją vienuolyno dvasią, įkvėpė jam naujos gyvybės.

Stovykloje vyravo vienybės, gilios, sukauptos maldos, noro giedoti ir šlovinti Viešpatį, gilintis į grigališko choralo interpretacijos bei teorijos paslaptis, rimties, tvarkos, susikaupimo ir staciai neregėtos ramybės dvasia.

Stovykla šv. Mišių patarnautojams ir adoruotojoms

Kaišiadorių vyskupijos jaunimo centras liepos 1–5 d. Varkalių k., Užuguosčio parapijoje, organizavo stovyklą „Tarnystė – draugystė?!“ Kaišiadorių vyskupijos parapijų jaunimui – šv. Mišių patarnautojams ir adoruotojoms.

Stovyklavo 25 atstovai iš Alovės, Baigaslaviškio, Butrimonių, Jiezno, Kaišiadorių, Musninkų, Vievio, Žaslių ir Žiez marių parapijų.

Įsikūrę ir šiek tiek susipažinę antrąją stovyklos dieną, sekmadienį, stovyklautojai iškeliavo į piligriminį žygį – ėjo apie 10 kilometrų pėsčiomis į Užuguosčio bažnyčią švęsti atlaidų; ministrantai per atlaidus patarnavo prie altoriaus, mergaitės aktyviai įsitraukė į Eucharistinę procesiją.

Stovykloje jaunimas žaidė futbolą, leido stovyklos laikraštį, dalijosi savo tikėjimo patirtimi. Kunigas Kęstutis Dvareckas, vedęs katechezę, kvietė susitikti su Jėzumi Švenčiausiam Sakramente. Atsiliepdami į šį kvietimą, stovyklautojai, pasilikę priešais Švenčiausiąjį Sakramentą, adoracijos metu stengėsi būti atviri ir visi kartu prašė, kad Jėzus padėtų atsiliepti į jo draugystę dar nuoširdžiau.

-is-

Bartulis ir Juozas Tunaitis, tai pat apie 70 kunigų iš įvairių Lietuvos vyskupijų. Rekolekcijų vedėjai kalbėjo atgailos, kunigystės šventumo, gydymo, maldos, Eucharistijos, celibato temomis. Rekolekcijų metu buvo švenčiamas ne tik Eucharistijos ir Atgailos, bet taip pat Ligonų patepimo sakramentas. Prie išstatyto Švenčiausiojo Sakramento vyko gydymo pamaldos. Rekolekcijų dalyviai buvo kviečiami Švenčiausiojo Sakramento artumoje melsti kunigystės dovanų atnaujinimo.

Liepos 14–15 d. ses. Briega McKenna ir kun. Kevinas Scallonas Kaune vedė seminarą „Dievas taip pamilo pasaulį...“ (Jn 3, 16). Kauno arkivyskupijos konferencijų salėje vykusiame renginyje dalyvavo 250 aktyviai Bažnyčioje tarnaujančių pasauliečių, seserų bei kunigų.

Liepos 15 d. paminklinėje Kristaus Prisikėlimo bažnyčioje Kaune vyko Eucharistinės išgydymo pamaldos. Pamaldas tiesiogiai transliavo Marijos radijas. Į šias pamaldas susirinko labai gausus tikinčiųjų būrys, apie penki tūkstančiai. Eucharistijos šventimui vadovavęs LVK generalinis sekretorius mons. Gintaras Grušas Mišių pradžioje atkreipė susirinkusiųjų dėmesį į šių pamaldų tikslą – susitikimą su gyvuoju Dievu.

Pamokslą sakęs svečias kun. K. Scallonas CM priminė apie Naujajame Testamente minimą apaštalų išsiuntimą skelbti Evangeliją, apie jiems suteiktą galią netyrųjų dvasių atžvilgiu, apie jų skelbtą kvietimą atgailauti. Žmonės, pasak kun. K. Scallono CM, kenčiantys nuo bet kokios negalios, atgailaujantys, yra Viešpaties paguodžiami ir išgydomi. Jis kvietė pažvelgti į susirinkusiuosius: „Ar Jėzus mato čia nusidėjėlių minią? Ne, jis mato čia daugybę jį mylinčių žmonių, mato tuos, kurie stengiasi išlikti jam ištikimi“, – kalbėjo svečias. Kartu jis pabrėžė, jog žmonės serga daugybe ligų, dėl kurių galima kreiptis į gydytojus, tačiau dar daugiau turime žaizdų, kurias galime atnešti tik Jėzui. „Mes esame čia, kad remtumės Jėzaus žodžiais ir gautume savo gyvenimo paguodą“, – tvirtino kun. K. Scallonas CM.

Ses. B. McKenna OSC papasakojo savo gyvenimo istoriją, patirtą stebuklingą išgydymą ir atnaujintą vienuolinį pašaukimą. Pasak sesers B. McKennos OSC, kartu su kun. K. Scallonu CM ji jau 30 metų „turi privilegiją keliauti po pasaulį ir tarnauti kunigams ir visiems žmonėms“. Sesuo ragino per šv. Mišias prašyti Viešpaties perkeisti širdį, ypač pabrėžė Komunijos – asmenišką susitikimą ir bendrystės su Jėzumi – svarbą. „Prašykite Šventosios Dvasios, kad leistų naujai suprasti, kas vyksta per šias pamaldas, ir Jėzus pažvelgs į jus, nes jus myli“, – užbaigė savo liudijimą ses. B. McKenna OSC. Šv. Mišių pabaigoje prie išstatyto Švč. Sakramento buvo kalbama užtarimo malda, o susirinkusieji palaiminti Švenčiausiuoju Sakramentu.

Liepos 16 d. Mišios ir gydymo pamaldos vyko Klaipėdos šv. Juozapo Darbininko bažnyčioje.

Ses. Briega McKennos ir kun. Kevinas Scallono lankymosi Lietuvoje proga leidykla „Katalikų pasaulio leidiniai“ išleido Briega McKenna knygą „Stebuklai tikrai vyksta“.

-kasp-

Barboros Žagarietės pėdsakais

Rugpjūčio 6 d., per Kristaus Atsimainymo šventę, Žagarėje organizuota trijų dienų mokslinė ekspedicija. Šeši mokslininkai, atstovaujantys devynioms aukštosioms Lietuvos mokykloms, bei Šiaulių vyskupo E. Bartulio paskirti Bažnyčios atstovai Žagarės bei aplinkinėse parapijose rinko medžiagą apie prieš kelis šimtus metų Žagarėje gyvenusią Barborą Umiastauskaitę. „Tai būtų paskutinis mūsų, mokslininkų, darbas siekiant pristatyti duomenis

Vatikanui, kad Dievo tarnaitės Barbaros Žagarietės beatifikacijos byla būtų tęsiama“, – sakė ekspedicijos vadovas prof. habil. dr. Alfonsas Motuzas. Vatikanui patvirtinus medžiagą, planuojama rengti mokslines konferencijas.

Anot Šiaulių vyskupo Eugenijaus Bartulio, Kristaus Atsimainymo šventė – puiki proga prisiminti tuos, kurių puoselėtos dorybės per šimtmečius išlikę tą patį grožį. Atsimainymas įvyko ir Barbaros gyvenime. Ji, augusi netikinčioje šeimoje, nusprendė pasirinkti vienuolės kelią. Barbora anksti neteko motinos, nuo tėvo ir pamotės patyrė daug skriaudų, mirė sulaukusi vos 20 metų, gindamasi nuo tėvo smurto. Šiame krašte tebeperduodamos legendos apie šios Dievo tarnaitės jautrumą, širdies gerumą. Žagariečiai Barbarą vadina šventąja mergele ir šimtmečiais po jos mirties neatsistebi jos teikiamomis malonėmis. 2005 metų rugsėjo 24 d. Šiaulių katedroje buvo oficialiai pradėtas Dievo tarnaitės Barbaros Žagarietės beatifikacijos bylos procesas.

Ekspedicija pradėta kartu pagerbiant ir Dievo tarnaitės Barbaros Žagarietės atminimą. Parapijiečiai ir svečiai susirinko prie naujosios Žagarės bažnyčios. Iš ten, Šiaulių vyskupo vadovaujama, iškilminga eisena pajudėjo senosios bažnyčios link, kur buvęs altorius, vadintas Šv. Barbaros vardu. Šventąsias Mišias ganytojas aukojo už visą parapiją. Pamoksle dienos Evangelija sieta su Barbaros Žagarietės puoselėtomis dorybėmis. Paminėtos pagrindinės šių dienų negerovės: karai, konfliktai ir nenoras vienas kitam atleisti šeimose, skaištumo dorybės paniekimas. „Žvelgdami į Barbarą Žagarietę ir suprasdami jos nepaprastą tvirtumą puoselėjant skaislumą, turime kreiptis į ją ir prašyti užtarimo jaunimui, kad jaunimas vėl pradėtų vertinti tyrą širdį. Tik tyra širdis turi būti dovanojama Santuokos sakramento metu jaunajai arba jaunajam“, – sakė Šiaulių ganytojas.

Po šventųjų Mišių šventoriuje pašventintas Barbarai Žagarietei skirtas koplytstulpis. Jonišio meno mokyklos Žagarės filialo folklorinis ansamblis, vadovaujamas Irenos Stripinienės, giedojo liaudies mėgstamas kantičkinės giesmės apie šventąją Žagarės kankinę. Koplytstulpio pastatymu rūpinęsis Alfonsas Lažinskas padėkojo visiems prisidėjusiems prie jo atsiradimo: Šiaulių vyskupui Eugenijui Bartuliui, Telšių vyskupui Jonui Borutai SJ, prof. Alfonsui Motuzui, Žagarės klebonui, seniūnei bei visai bendruomenei.

Aplankyta ir Barbaros Žagarietės kripta. Čia kukloje aplinkoje stovi stiklinis karstas, kuriame ilsėjosi negendantis Dievo tarnaitės kūnas. Dabar karste paguldytos tik baltos įkapės, nes pokario laikotarpiu palaikai dingo.

Žagarėje bei aplinkinėse parapijose žmonės jau seniai Barbarą vadina šventąja. Ekspedicijos nariai tikisi, jog jų surinktų duomenų pakaks, kad palaimintosios vainiką šiai kankinei pripažintų Bažnyčia.

-irat-

Mirė mons. Antanas Bitvinskas (1925–2006)

Rugpjūčio 4 d., sulaukęs 81 metų amžiaus, mirė buvęs Kauno arkivyskupijos kurijos kancleris, Šiaulių šv. Jurgio parapijos altaristas mons. Antanas Bitvinskas.

Mons. Antanas Bitvinskas gimė 1925 m. kovo 12 dieną Raseinių rajone, Girkalnio parapijoje, Šeimyniškių kaime. 1945–1949 m. mokėsi Kauno kunigų seminarijoje. Kunigu buvo iššventintas 1948 m. spalio 31 dieną. Nepraėjus metams nuo šventimų ištremtas į Sibirą ir į Lietuvą sugrįžo 1957 metais.

Monsinjoras Antanas Bitvinskas dirbo Šiaulių šv. apašt. Petro ir Povilo parapijos vikaru, Šventybrasčio, Šėtos, Šančių, Radviliškio, Kurų ir Polekėlės

Panevėžio vyskupijos Gyvojo Rožinio draugijos susitikimas

2006 m. rugpjūčio 6 d. Anykščių šv. Mato bažnyčioje vyko Panevėžio vyskupijos Gyvojo Rožinio draugijos metinis susitikimas, skirtas kunigui kankiniui Alfonsui Lipniūnui atminti. Jame dalyvavo apie 700 narių. Sulaukta atstovų iš visų Panevėžio vyskupijos dekanatų, maldininkus aplankė vilniečiai iš šv. Jonų parapijos ir varėniškiai. Susitikimą organizavo Panevėžio vyskupijos Gyvojo Rožinio draugijos atkūrimo iniciatyvinė grupė, kunigai Stanislovas Krumpliauskas bei Jonas Morkvėnas, Nijolė Gylienė ir vietiniai anykštėnai, priklausantys šios draugijos Anykščių skyriui. Susitikimo proga išleistas šios draugijos laikraštėlis „Marija – Dievo laiškas“.

Iš pradžių maldininkai dalyvavo Švč. Sakramento adoracijoje, vėliau rinkosi į šventorių, kur klierikas Justas Jasėnas vedė Kryžiaus Kelio pamaldas, drauge su susirinkusiais apmąstė Viešpaties, tautos, kunigo A. Lipniūno ir kiekvieno žmogaus asmeninės kankios prasmę, žmogaus širdies troškulį, skatinantį jį ieškoti Aukščiausiojo.

Šias pamaldas vainikavo procesija ir palaiminimas Švč. Sakramentu. Šv. Mišias aukojo ir pamokslą pasakė kun. Robertas Pukenis. Po šv. Mišių visi rinkosi prie draugiško vaišių stalo, giedojo giesmes Švč. Mergelei Marijai, vyko maldos loterija. Po pusiau-dienio maldininkus aplankė jų dvaisios vadas kun. Andrius Šukys. Bažnyčioje maldininkai kalbėjo Rožinio Garbės slėpinius, skaitė pasiaukojimo Švč. M. Marijai aktą. Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas skaitė pranešimą „Kun. Alfonsas Lipniūnas – šventas Kunigas, šventas Žmogus, šventas Lietuvis“. Po konferencijos šventoriuje pasodintas medelis susitikimui atminti.

Vakare maldininkai susitiko Anykščių kultūros centre, kur linksmai dainavo, šoko, prisistatė dekanatų atstovai.

-jj-

Keliais žodžiais

Kazlų Rūda. Liepos 23 d., atsisveikindamas su parapija, sumos šv. Mišias Švč. Jėzaus Širdies bažnyčioje aukojo šios parapijos klebonas kun. Tadas Vallianas, darbavęs šioje para-

pijoje 16 metų. Kleboną su giesmėmis, gėlių puokštėmis bei dovanomis gražiai išlydėjo choras „Viltis“, jauni mo ansamblio nariai ir jo vadovės L. S. Vitukynienė ir A. Pranskevičienė, Marijos legiono, charizminės grupės, Caritas, kitų parapijos organizacijų atstovai, mokyklos „Elma“ kolektyvas, krašto literatai bei dailininkai ir didelis būrys tikinčiųjų. Su gražiausiais linkėjimais kun. T. Vallianas išlydėtas į Lazdijų parapiją.

● Rugpjūčio 6 d. šv. Mišias Švč. Jėzaus Širdies parapijos bažnyčioje aukojo naujasis klebonas, Marijampolės dekanato dekanas, Vilkaviškio vyskupijos šeimos centro kuratorius kun. Gintautas Kuliešius. Po Mišių kleboną sveikino parapijiečiai, chorų nariai, blaivybės sąjūdžio, katalikiškųjų organizacijų atstovai.

-vf-

Kartena. Čia liepos 29 d. vyko Atsinaujinimo diena, į kurią susirinko apie 50 dalyvių iš Klaipėdos, Kartenos, Palangos, Telšių. Atsinaujinimo dieną vedė Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos dvasios tėvas kun. Rimgaudas Šiūlys. Prelegentas pabrėžė: „Žodis „Nebijok“ Šventajame Rašte minimas 365 kartus. Tai drąsinantis ir raminantis Dievo žodis. Viena jo prasmė – būk ten, kur esi, ir nieko nedaryk. Kita prasmė – palik savo „šiltą“ ir saugią vietą ir eik ten, kur Dievas ves. Būtent taip elgėsi šv. Juozapas, kai sužinojo, kad Marija yra nėščia“. Po paskaitų Atsinaujinimo dienos dalyviai išsiskirstė į grupes ir diskutavo renginio vedėjo iškeltais klausimais. Grupių vadovai po diskusijų pristatė jų eigą ir uždavė kun. R. Šiūliui diskusijų metu suformuluotus klausimus, į kuriuos prelegentas išsamiai atsakė. Renginį vainikavo bendras Eucharistijos šventimas Kartenos Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje.

-tv-

Panevėžys. Liepos 24 d. Panevėžio vyskupijos Sielovados centre vyko vyskupijos kunigų susirinkimas. Dvasininkams režisierius Saulius Antanas Varnas pristatė dvi filmuotas juostas: 39 ir 21 minutės trukmės filmus apie kunigą Alfonsą Lipniūną. Po juostų peržiūros režisierius trumpai pako mentavo savo sumanymą, papasakojo, kaip kurti šie filmai. Vyskupas Jonas Kauneckas kunigams papasakojo apie vizitą *Ad limina* Romoje, susitikimą su popiežiumi, paaiškino Vatikano dikasterijų nutarimus. -jj-

parapijų klebonu bei Kulautuvos parapijos administratoriumi. Dvi kadencijas – nuo 1979 iki 1984 metų ir nuo 1987 iki 1990 metų – ėjo Kauno arkivyskupijos kurijos kanclerio pareigas. 1986 metais jam suteiktas monsinjoro titulas, o 1992 metais buvo paskirtas Šiaulių šv. Jurgio parapijos altariu.

Šventąsias Mišias už velionių rugpjūčio 7 d. aukojo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Atsisveikinimo pamaldos vyko Šv. Jurgio parapijos bažnyčioje. Čia netilpo visi norintys atsisveikinti su „šviesybe“ vadintu mylimu kunigu. Atsisveikinimo kalbą sakė artimas monsinjoro bičiulis, kartu kalėjęs Sibire, Kauno Švč. Jėzaus Širdies parapijos altaristas jubiliatas Izidorius Butkus. Jis apibūdino mons. Antaną Bitvinską kaip uolų kunigą, kuris gerai sutarė su kitais kunigais, mokėjo suprasti parapijiečius. „Kad ir tremtyje, jis mokėjo nuliūdusį paguosti, su alkanu pasidalyti duona ir ašarą nušluostyti, gerą žodį išstarti“, – sakė kun. Izidorius Butkus. Jis prisiminė, kaip tremtyje prie Baikalo jie kartu išlipę į didžiulę pušį kalbėdavo rožinį, kaip atokiai nuo kitų kalnuose aukojo šv. Mišias. „Neliūdėjom, neverkėm, mokėjom džiaugtis gyvenimu. Kad ir kur buvom, nuo Dievo delno mūsų niekur neištrėmė“, – sakė kun. I. Butkus.

Monsinjoras Antanas Bitvinskas palaidotas Šiaulių šv. Jurgio parapijos šventoriuje.

-irat-

Nauji leidiniai

1009 metai: šv. Brunono Kverfurtiečio misija / Fontes ecclesiastici historiae Lithuaniae, 5. – Vilnius: Aidai, 2006. – 288 p., iliustr.

1009 m., kai europiečiai pamatė, jog sukakus tūkstantmečiui pasaulio pabaiga neatėjo, prasidėjo naujas misijų pliūpsnis. Vienuolis ir vyskupas Brunonas iš Kverfurto iškeliavo į Rytų Europą ir žuvo – ta proga viename vokiečių metraščių pirmąkart paminėtas Lietuvos vardas... Pirmąjį Lietuvos paminėjimą iki šiol gaubia paslaptys. Kur iš tikrųjų, į Prūsiją ar Rusiją, nukeliavo šventasis Brunonas? Ką jis veikė pas pečenegus? Kokia jo žūties priežastis? Ar jis žuvo tikrai Lietuvos pasienyje? Galiausiai, ką reiškė „Lietuva“ naujojo tūkstantmečio aušroje? Pirmas toks išsamus šaltinių, liečiančių Brunono misiją, rinkinys paskatins ieškoti naujų atsakymų į šiuos klausimus arba vers tikrinti senus. Prof. Edvardo Gudavičiaus įvadinė studija puikiai pristato tai, ką žino tyrėjai šiandien ir ką dar turės išsiaiškinti...

Krikščionybės Lietuvoje istorija / sudarytojas Vytautas Ališauskas. – Vilnius: Aidai, 2006. – 596 p., iliustr.

Ši knyga – tūkstantmetės krikščionybės Lietuvoje istorija. Jos ribos – nuo šv. Brunono Kverfurtiečio misijos 1009 m. iki Lietuvos Respublikos ir Šventojo Sosto sutarčių pasirašymo 2000 m. Jaunosios kartos istorikai čia iš naujo permašto krikščionybės kelią į Lietuvą ir Lietuvoje, aptaria skirtingų konfesijų padėtį skirtingose epochose, atskleidžia Bažnyčių santykius su valstybe. Dėmesys skiriamas ir tikėjimo kasdienybei – parapijos gyvenimui, dvasingumo kaitai, moralinei dvasininkijos būklei. Tai knyga, kurioje atvira pasakojama apie krikščionybės vargus ir laimėjimus, tikinčiųjų netobulumą ir šventumą, tikėjimo aistrą ir jo netektis. Diplomatiniai pagoniškosios valstybės vingiai bendraujant su Europa, Bažnyčios reformos sukeltos krikščionių tarpusavio kovos, tautinio atgimimo laikų kolizijos, sovietmečio išdavystės ir heroizmas jungiasi į vientisą pasakojimą, kuris baigsis tik tada, kai baigsis žmonijos istorija.

TIKĖTI – AR PASITRAUKTI?

21 eilinis sekmadienis (B)

Joz 24, 1–2a. 15–17.18b; Ef 5, 21–32; Jn 6, 61–70

Šiandienos Evangelijos ištrauka turi paralelę sinoptinių evangelijų scenoje, kur Jėzus klausia savo mokinių, kuo jie jį laiko. Evangelistas Jonas šį klausimą kelia dar dramatiškiau. Pirmajame skaitinyje iš Jozuės knygos taip pat kalbama apie pasirinkimą. Dievo tautai įžengus į pažado žemę, Jozuė pateikia pasirinkimą Izraelio seniūnams, teisėjams ir pareigūnams. Jozuė siūlo: arba tarnauti Dievui, išvedusiam juos iš Egipto per dykumą, arba priimti amoritų dievus užkariautame krašte. Jozuės pavyzdžiu tauta aiškiai pasirenka Jahvę ir pažada laikytis Mozės ir protėvių sudarytos Sandoros.

Evangelistas Jonas pateikdamas šį epizodą nori pasakyti: Viešpaties Kristaus nestebina tai, kad jį apleidžia daugelis mokinių. Šį Evangelijos fragmentą galime apibendrinti dviem teiginiais. Pirma, žmogus savo likimą laiko savo rankose, jis visuomet gali atmesti Dievo dovaną ir bendrystę su Kristumi. Antra, tikėjimas nėra žmogaus nuopelnas, tai Tėvo dovana, kurios reikia nuolat prašyti. Natūralu patirti sunkumus suvokiant Dievo žodį ar Dievo veikimą. Tačiau dėl to „pasitraukti“, kaip padarė kai kurie Jėzaus mokiniai, yra neprotinga, nes tik Dievo galybė savo metu gali mums uždegti tikėjimo šviesą.

Evangelijoje pasakojama, kad Jėzaus žodžiai papiktino daugelį jo mokinių. Norintiems jis duoda raktą: išgirsti, ką sako Jėzus, galima tik klausant dvasia. „Dvasia teikia gyvybę, o kūnas nieko neduoda. Žodžiai, kuriuos jums kalbėjau, yra dvasia ir gyvenimas“. Jėzaus žodžiai yra dvasia, jie teikia gyvybę. Tik taip klausant jo žodžiai įgyja tikrąją prasmę. Tik su giliu besąlygišku pasitikėjimu galime ją išvelgti. Tačiau drauge tai yra Dievo dovana: „Niekas negali ateiti pas mane, jeigu jam nėra duota Tėvo“. Evangelijoje liūdnei konstatuojama, kad kai kurie Jėzaus sekėjai nuo jo nusigrėžė. Jie vėl grįžo į seną aklumą. Tai bene liūdniausi Evangelijos žodžiai. Taip atsitiko šiandien Evangelijoje minimiems mokiniams, vėliau Judui. Galėjo atsitikti Petru ir kiekvienam iš mūsų.

Jėzus iš pat pradžių žinojo, kas jį įtikės ir net kas išduos. Galima įsivaizduoti, kaip šioje situacijoje susižvalgo likusieji Dvylika. Artimiausi Jėzaus mokiniai nedrįso ištarti atmetimo žodžių, tačiau Jėzus mato jų širdis ir iškelia skausmingą situaciją į šviesą. Jis atvirai pasako tai, dėl ko kiti tyliai murma. Didžiadvasiškas Jėzaus kvietimas matuojamas menkais žemiškais matais. Jėzus reikalauja jų tikėjimo akto. Jis tiesiai paklausia: „Gal ir jūs norite pasitraukti?!“ Jėzus nesmerkia ir neprašo, o tiesiog leidžia rinktis: tikėti arba pasitraukti. Eucharistija iki šiandien yra suklopimo akmuo tiems, kurie nori susikurti „grynai dvasinę“, neįpareigojančią religiją, užsidaryti privačiame pamaldume. Petras, Dvylikos vardu atsakydamas Jėzui, tvirtai išreiškia tikėjimą: „Tu turi amžinojo gyvenimo žodžius“. Tai nebe kieti, ne nesuprantami, bet gyvybę teikiantys žodžiai.

Po Jėzaus žengimo į dangų mokiniai supras, ko iki tol nesuprato. Kūniškosios akys ir ausys nedaug tepadedo Dievo stebuklus suvokti. Juos suprasti leidžia tik Dievo Dvasia. Dievo Dvasia padaro kietus Jėzaus žodžius gyvus. Mokiniais reikia tik nepasiduoti ir per greitai neatmesti to, kas pranoksta jų siaurą matymą ir mąstymą. Jėzus nenori pasakyti, kad jo žodžiai suprastini vien simboliškai. Nors Dievo Dvasia veikė slėpingai, tačiau ji nėra skirta tik kažkokiems išrinktiesiems. Tai ne parapsichologų ar ekstrasensų dvasia. Kiekvienas tikintysis patiria Jėzaus žodžiuose glūdintį gyvenimą. Jėzaus žodis nuskaidrina tikinčio žmogaus suvokimą, suteikia įžvalgą, leidžia džiaugtis ir dėkoti.

Tėvo valia nėra savivalė, vieniems duodanti, o kitiems – ne. Netikintysis negali teisintis, esą jam neduota. Dievas duoda visiems, tačiau ne visi ima. Dievas neverčia priimti jo dovanas. Jei kas mano, kad neturi tikėjimo dovanos, turi visomis galiomis, visa širdimi ir dvasia šios dovanos prašyti. Tuomet jis ją gaus.

Kelias į prisikėlimą veda per kryžių. Dažnai norėtume, kad mūsų gyvenimas būtų lengvas ir malonus. Iš tikrųjų žmogus tampa laimingas tuomet, kai labai intensyviai gyvena dėl kitų. Evangelija yra kelias, vedantis į tokią laimę. Mums gali nuolat iškilti pagunda pasitraukti ar atmesti Evangeliją. Melskime, kad įstengtume šventajam Petru įkandin atsakyti: „Viešpatie, pas ką mes eisime?! Tu turi amžinojo gyvenimo žodžius“.

ŠIRDIES ŠVENTOVĖ

22 eilinis sekmadienis (B)
Mk 7, 1–8. 14–15. 21–23

Šiandien Evangelija kviečia pažvelgti į save. Viešpats moko, kad visoks moralinis blogis išsaknių žmogaus viduje. „Nėra nieko, kas iš lauko įėjęs galėtų jį (žmogų) sutepti. Žmogų sutepa vien tai, kas iš žmogaus išėina“. Jėzus išvardija virtinę nuodėmių, išplaukiančių iš žmogaus vidaus. Visi išoriniai apsplovimai, kurių reikalavo žydų tradicija, Jėzaus akyse beverčiai, jei žmogus nesistengia nuplauti savo širdies. Viešpatie, iš kur žmogaus širdyje tiek blogio, jeigu tu sukūrei jį gerą? Ar ne tuomet, Viešpatie, susijaukė mano širdis, kai tolimieji mano protėviai pakluso klatingajam žalčiui, užuot paklausę tavo žodžio? Net šv. Paulius, pakviestas į tavo tarnybą, jaučiasi nuolat gundomas: „Deja, savo kūno nariuose jaučiu kitą įstatymą, kovojantį su mano proto įstatymu. Jis paverčia mane belaisviu nuodėmės įstatymo, glūdinčio mano sąnariuose“ (Rom 7, 23). Šv. Jonas nurodo tris blogio šaltinius, glūdinčius žmogaus viduje: kūno geismą, akių geismą ir gyvenimo puikybę (plg. 1 Jn 2, 16). Katalikiškoji teologija moko, kad pirmoji žmonių nuodėmė buvusi puikybė. Pirmieji tėvai įsigėdė būti kaip Dievas. Pažvelgę į žmonijos istoriją, matome, kad daugelio nelaimių priežastis yra puikybė. Ar ne iš jos kilo daugelis karų? Išpuikęs žmogus, pajutęs savo galią, dairosi, kam čia ją parodyti. Apie Aleksandrą Makedonietį sakoma, jog jis, užkariavęs tuometinį pasaulį, ėmė liūdėti, nes neliko nenugalėtų šalių. Jis net siuntė pasiuntinius į visas puses, norėdamas sužinoti, bene dar kur nors yra neužkariautų žemių.

Kiek žmonių didžiuojasi savo talentais, savo pasiekimais! Išpuikėlis ne tik didžiuojasi savimi, bet kaip įmanydamas stengiasi kitą pažeminti. Jo mėgstamiausia pokalbių tema – žmonių ydos ir klaidos. Išskeldamas kitų silpnybes ir ydas, jis iš tiesų demonstruoja savo pranašumą. Kodėl išpuikęs žmogus toks retas svečias bažnyčioje? To daryti neleidžia jam puikybė. Bažnyčioje reikia priklaupiti, nusilenkti. O ką jau kalbėti apie savo kalčių išpažinimą. Labai dažnai žmogų kamuoja kūno geismas. Šiandien matome visuomenėje didelį sąmyšį. Vadina moji seksualinė revoliucija vertinama kaip žmonijos laimėjimas, bet iš tiesų ji atnešė didelį moralinį nuosmukį. Iškreipta šeimos sąvoka, gausu skyrybų, naikinami negimusieji, pametami gimę. Pažvelkime į vien dėl turtų gyvenančio žmogaus širdį. Jis panašus į Evangelijos turtuolį, kuris, surinkęs gausų derlių, „pradėjo sau vienas svarstyti: „Ką man čia dabar padarius? Neturiu kur sukrauti derliaus“. Galop jis tarė: „Štai ką padarysiu; nugriau siu savo klojimus, statysiuos didesnius ir į juos sugabensiu visus javus ir visas gėrybes. Tada tarsi savo sielai: <...> Išsėkis, valgyk, gerk ir linksmai pokyliauk!“ O Dievas jam tarė: „Kvaily, dar šiandien bus pareikalauta tavo gyvybės. Kam gi atiteks, ką susikrovei?“ (Lk 12, 17–20). Su godumu koja kojon žengia pavydas. Išminties knygoje skaitome: „Per velnio pavydą mirtis atėjo į pasaulį“ (Išm 2, 24). Pasak Tomo Akviniečio, pavydas – tai liūdesys dėl artimo gero. Prisiminkime žydų karalių Erodą. Kas jį paskatino žudyti nekaltus Betliejaus kūdikius? Jį užvaldė pavydas ir baimė prarasti karaliaus sostą. Kas, jei ne pavydas, pastūmėjo Jokūbo vaikus parduoti savo brolių Juozapą, kurį tėvas labiau mylėjo negu kitus brolius.

Šiandien prisiminę savo širdyje gyvenantį blogį, prašykime Viešpatį pagalbos išvalyti savo vidų – Šventosios Dvasios šventovę. Kadaise apaštalai prašė: „Viešpatie, išmokyk mus melstis“ (Lk 11, 1). Tai buvo Viešpačiui proga paraginti visą žmoniją melstis karštai ir ištvermingai: „Prašykite, ir jums bus duota; ieškokite, ir rasite; belskite, ir jums bus atidaryta“ (Lk 11, 9). O ar aš pakankamai skyriau laiko maldai, ar kada atvėriau Dievui savo sielos negalias? Šiandien vartotojiškoje visuomenėje nelengva kalbėti apie malda, tačiau matome, kad poreikio melstis praradimas žmogui yra lemtingas. Praradus ryšį su Dievu, telieka tik mažas žingsnis iki dvasinio bankroto. Kas šiandien suskaičiuos krikščionis, gyvenančius tik šia diena, tik sau ir nemažančius apie gyvenimo prasmę. Pakalbėkime apie svarbiausią dalyką. Kaip priimu šventą Viešpaties Kūną? Šv. Komunija man yra įsipareigojimas sekti Kristų ne tik iki Taboro kalno, bet ir iki Golgotos. Ar šventoji Komunija nulemia mano elgseną? Bet ką pasakyti apie Komuniją tam, kuris net nežino, kada paskutinį kartą atliko išpažintį? Jis jau nebežino, kas dedasi jo širdyje, o jeigu ir žino, tai moka savo sąžinę suraminti. Įvairių svaigalų pasirinkimas didelis. Viešpatie, tu vedi mane į amžiną Avinėlio puotą. Tik vieno prašau, savo malone padėk man išpuosti širdies šventyklą, kad iš jos neišeitų nei pikti sumanymai, nei paleistuvystės, nei vagystės, nei žmogžudystės. Tebūna toli nuo manęs svetimavimai, godumas, suktybės, klasta, begėdystės, pavydas, šmeižtai, puikybė, neišmanymas. Kadaise tu, Viešpatie, iš Jeruzalės šventyklos išvarei jaučius, avis, balandžius. Maldauju, pašalink visa, kas trukdo tave mylėti, tenebūna mano širdis „plėšikų lindyne“. Žinau, kad neateisi susisukęs rimba, tu mums palikai brangų apsivalymo ir susitaikymo sakramentą. Padrąsink mane ryžtingiau pasidarbuoti savo širdies šventovėje. Gerasis mano Mokytojai, tu jau kartą prisikėlei. Maldauju, kad dar kartą prisikeltum mano širdyje. Įsirenk joje tinkamą buveinę, tenelieka joje nei puikybės, nei godumo, nei jokio blogo prisirišimo, kad su šv. Pauliumi galėčiau ištarti: „Aš gyvenu, tačiau nebe aš, o gyvena manyje Kristus“ (Gal 2, 20).

KURČNEBYLIS

23 eilinis sekmadienis (B)

Mk 7, 31–37

Šio sekmadienio Evangelijoje pasakojamą stebuklą užrašė evangelistas Morkus. Nors jis nebuvo įvykio liudytojas, bet neabejotina, kad rėmėsi pirminės Bažnyčios liudijimu. Šiame įvykyje į akis krinta Jėzaus veiksmai: jis paliečia pirštais kurčnebylio ausis ir seilėmis jo liežuvį. Negirdinčiajam Jėzus kalba ne žodžiais, bet veiksmais, kurie pažadino nelaimingojo tikėjimą. Po to ištaria savo gydantį žodį „Efata!“ („Atsiverk!“). „Ir tuojau atsivėrė jo klausos, atsirišo liežuvio ryšys, ir jis kalbėjo kaip reikia“. Kurčnebylis – puikus dvasinio kurtumo įvaizdis. Dievas yra dvasia, ir jį išgirsti tegalime vien tikėjimo ausimis. Kito kelio bendrauti su Dievu neturime. Kurčnebylis negalėjo bendrauti su žmonėmis, nes negirdėjo. Kai atsivėrė ausys, jis prakalbo. Tai galioja ir mūsų su Dievu santykiams. Negirdėdamas Dievo balso, negalėsi su juo bendrauti. Tik širdimi išgirdę jo žodį, galime atsiliepti. Įsiklausę į jo meilės žodžius, mes mokomės atsakyti meilės žodžiais. Kai šėtonas Jėzų gundė duona, Jėzus pasakė žodžius, kurie tapo žmogaus dvasingumo pagrindu: „Žmogus gyvas ne viena duona, bet ir kiekvienu žodžiu, kuris išeina iš Dievo lūpų“ (Mt 4, 4). Teologija moko, kad Dievas pirmas prakalbina žmogų. Visais laikais Dievas žmogui rodo savo palankumą ir veda jį į laimę ir išaukštinimą.

Paskutinis Dievo kreipimasis į žmogų yra Dievo Sūnaus įsikūnijimas. Jis mums pasakė visus reikalingus žodžius, palikdamas juos saugoti savo Bažnyčiai. Jis eina per pasaulį kaip sėjėjas ir beria Dievo žodžio grūdus. Kristus savo palyginimu apie sėjėją parodo, kaip žmonės priima Dievo žodį. Ar jums neatrodo, kad šis palyginimas pasakytas mūsų dienų žmogui. Mėginkime šiame palyginime surasti savo vietą. Kiek žmonių girdi Dievo žodį. Deja, daugeliui iš Dievo žodžio naudos tiek, kiek iš šalia kelio kritusios sėklos. Neįterptą į dirvą sėklą bematant pastebi paukščiai ir sulesa. Kristus aiškina, kad sėkla, kritusi prie kelio, – tai išgirstas, bet nepriimtas Dievo žodis. Žmogus paklauso, išgirsta, bet Dievo žodis jo nesudomina. Pasak Kristaus, „ateina piktasis ir išplėšia, kas buvo pasėta širdyje“ (Mt 13, 19). „Kiti grūdai nukrito ant uolų, kur buvo nedaug žemės“ (Mt 13, 5). Uolėtoje Palestinoje daugelyje vietų po plonu žemės sluoksniu slypi uolos. Sėkla išleidžia šaknis, bet greitai susiduria su kieta uola, ir pasėlys išdžiūsta. Pasak Kristaus, tai nepastovūs žmonės. Jie su džiaugsmu priima Dievo žodį, tačiau „ištikus kokiai negandai ar persekiojimui dėl Dievo žodžio, jie greit atkrinta“ (plg. Mt 13, 20–21). Tai primena anuos laikus, kai daug žmonių, pabūgę gąsdinimų, greitai atkrito nuo Bažnyčios. „Pasėlys tarp erškėčių – tai tas žmogus, kuris klauso žodžio, bet šio pasaulio rūpesčiai ir turto apgaulė nustelbia žodį, ir jis lieka nevaisingas“ (Mt 13, 22). Šis sakinyvis puikiai išreiškia mūsų dienų tikėjimo problemas. Tiesa, šiandien mūsų niekas nepersekioja, nebaugina, bet žemiški rūpesčiai taip pavergia, kad apie Dievo žodį nėra kada ir pagalvoti. Būstas, mašina, televizorius, pramogos, sodai... Nueiti į bažnyčią, skaityti Šv. Raštą ar gerą knygą – šiems dalykams tiesiog nėra laiko. Nė nepajuntame, kad mūsų ausys nejautrios Dievo žodžiui. Kas galėtų išgydyti nuo šio kurtumo?!

Lemiamas veiksnys mūsų gyvenime yra Dievo malonė. Bet Dievas, ištiesęs ranką bendrystei, laukia, kad ir tu, žmogau, ištiestum savąją, kad padarytum tai, kas nuo tavęs priklauso. Vėl pasimokykime iš žemdirbių. Derlius, tiesa, priklauso nuo saulės ir lietaus, bet visiems suprantama, kad žemę reikia įdirbti. Nelaukime, kad Dievas už mus viską padarytų. Šv. Ignacas Lojola sakydavo: „Melskis, tarsi viskas priklausytų tik nuo Dievo, ir dirbk, tarsi viskas priklausytų tik nuo tavęs“. Išlaikyti į bendrystę su Dievu vedantį tikėjimą reikia pastangų ir aukos. Bažnyčia iš mūsų nedaug reikalauja. Vienas reikšmingiausių jos reikalavimų – dėmesys Kristaus aukai. Šv. Mišiose aukojama ta pati, sudabartinta, Bažnyčios kunigo pristatoma Kristaus auka. Čia yra mūsų tikėjimo šerdis. Mintimis perbėkime visą išganymo istoriją. Nesunku įsitikinti, kad Kristaus auka yra pats centrinis šios istorijos įvykis. Šio įvykio įvaizdį randame Izraelio tautos kelionėje į Pažadėtąją žemę. Kokia šios kelionės pradžia? Tauta per Mozę gauna įsakymą valgyti avinėlį, kurio krauju turėjo būti pateptos durų staktos. Šio avinėlio kraujas gelbėjo izraelitų pirmgimius nuo mirties. Kelionėje per dykumą Dievas savo tautą maitino paslaptina, iš dangaus krintančia duona. Tautai buvo įsakyta kasmet švęsti Paschą – Išėjimo šventę, kurios metu valgytas Velykų avinėlis. Tai buvo pranašiškas Naujosios Sandoros įvaizdis. Jėzaus su mokiniais švenčiama Pascha yra jau ne įvaizdis, bet tikrojo Avinėlio aukojimas. Šio Avinėlio kraujas gelbsti ne tik žydų pirmgimius, bet paliečia ir visą žmoniją. Ši auka sugriovė pragaro galybę, atidarė žmonėms dangaus vartus. Laimingas krikščionis, kuris suvokia šio slėpinio didybę. Jis noriai eina į bažnyčią ir dalyvauja Kristaus aukoje. Jis girdi Bažnyčios kvietimą dalyvauti Avinėlio puotoje. Jam nesvarbu, kokio jo bažnyčia, koks kunigas atnašauja šv. Mišių auką. Jis jaučiasi kaip vynmedžio šakelė, savo gyvybės syvus imanti iš Kamieno. Mieli tikintieji, ačiū, kad atėjote paklausti Dievo žodžio. Čia jūs ne vien išgirstate Dievo žodį, bet ir pajuntate jo meilingą, gaivinantį veikimą. Čia atsigauna ir sustiprėja jūsų ryšys su Kristaus kūnu, kurio nariai esate. Deja, šiandien daugelis mūsų tautos vaikų tapo kurčnebyliais. Ačiū tau, Viešpatie, kad neleidai man apkursti, tegul tavo gydomas *Efata* paliečia visų mūsų tautos vaikų ausis.

Parengė V. S.

Kardinolas Christoph Schönborn

„Visa sukurta jam“: Kristus – kūrimo tikslas

Septintoji katechezė iš ciklo „Kūrimas ir evoliucija“

Venecijos šv. Morkaus katedros prieangyje viena iš mozaikų skirta kūrimo darbui. Tiksliai laikantis trijų pirmųjų Pradžios knygos skyrių, vaizduojamas dangaus ir žemės sukūrimas, vainikuojamas žmogaus kaip vyro ir moters sukūrimo, nuodėmingasis nuopuolis, galiausiai išvaymas iš rojas.

Siksto koplyčioje pavaizduotas žmogaus sukūrimas gerai žinomas ir dažnai cituojamas (kartu šiais vaizdais neretai ir piktnaudžiaujama): Dievo Kūrėjo ranka beveik liečia Adomo, jo kūrinio, ranką. Kūrėjas vaizduojamas galingas, su tankia, ilga barzda – jis turi atrodyti kaip tikras Dievas Tėvas. Toksai seno Dievo Tėvo kaip Kūrėjo ir Jėzaus Kristaus Tėvo įvaizdis aptinkamas daugybėje Trejybės vaizduojančių paveikslų.

Visiškai kitaip Šv. Morkaus katedroje: šiose XIII a. pradžios mozaikose Dievo Tėvo niekur nematyti. Kūrėjas yra Jėzus Kristus, aiškiai atpažįstamas iš savo pavidalo ir kryžiaus formos nimbo. Kristus – pasaulio Kūrėjas! Tą pat matome mozaikų cikle Monrealėje, Sicilijoje. Senoji ikonografinė tradicija vieninga: Kristus visada vaizduojamas kaip Kūrėjas. Tik Renesanse (išskyrus pavienes išimtis) nuo šios ikonografijos nusigręžiama ir imama vaizduoti Dievą Tėvą.

Kristus – pasaulio Kūrėjas

Šv. Morkaus katedros cikle vaizdų kalba sąžiningai „perteikiama“ tai, kas daug kur paliudyta Naujajame Testamente. Čia norėčiau priminti Jono evangelijos įžangą: „Pradžioje buvo Žodis. Tas Žodis buvo pas Dievą, ir Žodis buvo Dievas. Jis pradžioje buvo pas Dievą. Visa per jį atsirado, ir be jo neatsirado nieko, kas tik yra atsiradę“ (Jn 1, 1–3). Kristus – pasaulio Kūrėjas! Tačiau tokį tikėjimo požiūrį („Pasaulis per jį atsiradęs“, Jn 1, 10) dar labiau pranoksta tai, kas yra krikščioniškojo tikėjimo centras, didžiausias paradoksas ir slėpinys. Jonas savo įžangoje tai išreiškia šitaip: „Tas Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų; mes regėjome jo šlovę – šlovę Tėvo viengimio Sūnaus, pilno malonės ir tiesos“ (Jn 1, 14).

Šiandien minėdami pirmąsias popiežiaus Jono Pauliaus II išėjimo metines, prisimename, kokia svarbi reikšmė didžiojo popiežiaus mąstyme, mokyme ir gyvenime teko Įsikūnijimo slėpiniui. Jo pirmoji enciklika (*Redemptor hominis*, 1979 03 04) pradedama žvilgsniu į Įsikūnijimą:

„Žmogaus Atpirkėjas Jėzus Kristus yra visatos ir istorijos centras. Šią reikšmingą istorijos valandą, kurią išgyvena Bažnyčia ir visa didžioji šių laikų žmonijos šeima, į jį krypsta ir mano mintys, ir mano širdis. <...> Artėjame prie datos, kuri <...> mums primins ir leis ypatingu būdu iš naujo suvokti pagrindinę tikėjimo tiesą, kurią savo evangelijos pradžioje išreiškė šventasis Jonas: *Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų, ir: Dievas taip pamilo pasaulį, jog atidavė savo vienatinį Sūnų, kad kiekvienas, kuris jį tiki, nepražūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą.*

<...> Tas išganomasis darbas vainikavo Dievo meilės plano numatytą žmogaus istoriją. Dievas išžengė į žmonijos istoriją – kaip žmogus jis tapo tos istorijos subjektu, vienu iš milijardų ir kartu vieninteliu tokiu! Įsikūnydamas Dievas suteikė žmogaus būčiai jau nuo pradžios sumanytą matmenį. Jis padarė tai taip neatšaukiamai, kaip gali tik tai jis, – vadovaudamasis savo amžinąja meile ir gailestingumu, remdamasis visa savo dieviškąja laisve, ir kartu taip dosniai, kad, turėdami prieš akis gimtąją nuodėmę ir visą žmonijos nuodėmių istoriją, žmogaus proto, valios ir širdies suklydimus, su nuostaba galime pakartoti šventosios liturgijos žodžius: *Tikrai laiminga ta kaltė, kuri susilaukė tokio didžio Atpirkėjo!*“

Iš Vatikano II Susirinkimo tekstų popiežius Jonas Paulius II tikriausiai nė vieno dažniau necitavo už šį: „Iš tiesų žmogaus slėpinys tikrai nepaaiškėja niekur kitur, tik įsikūnijusio Žodžio slėpinyje“ (*Gaudium et spes*, 22). Dievas, pasaulis, žmogus – visa pasirodo naujoje šviesoje Dievo-žmogaus Jėzaus Kristaus slėpinio dėka. Ką apie žmogų, kosmosą, patį Dievą mums sako Dievo įsikūnijimas Jėzuje Kristuje? Šis klausimas yra šiandienės katechezės tema. Čia vėlgi tegalime pateikti kontūrus, glaustas nuorodas ir paskatas tolesniam apmąstymui.

Pirmiausia – žmogaus klausimas. Jei Jėzus Kristus yra žmogumi tapęs Dievo Sūnus, kaip moko krikščionių tikėjimas (tam karštai prieštarauja judaizmas ir islamas, kitokia forma ir didžiosios Azijos religijos), tada nepakartojama žmogaus vieta visoje Visatoje dar daugiau sutvirtinama ir iškeliamą. Jis, Kristus, pasak Susirinkimo, yra „tobulas žmogus“, Kūrėjas, dabar tampa visų žmonių broliu: „Juk jis, Dievo Sūnus, įsikūnijimu tarsi susijungė su kiekvienu žmogumi“ (*Gaudium et spes*, 22). Ir šiuos žodžius mėgdavo cituoti popiežius Jonas Paulius II. Jei žmogus yra „kūrinijos viršūnė“, tai Kristus yra „žmogaus viršūnė“.

Ar čia mes pasaulyje, visiškai besiskiriančiame nuo gamtamokslinių tyrimų pasaulio? O gal tai tiesiog skirtingi „kalbos žaismai“, kurių ryšys su tikrove galiausiai bereikšmis? Ar Kristaus kaip Kūrėjo ir Atpirkėjo slėpinys turi „tikrovę apšvieičiančios“ jėgos, atveriančios gamtamokslio dvasios pasauliui naujus horizontus? O gal, priešingai, gamtamokslinės žinios ir teorijos verčia „nuo sosto nuversti“ ne tik žmogų, bet net ir

Kristų? Kokia vieta žmogumi tapusiam Dievui turėtų tekti visame evoliucijos procese (jei tokia išvis galima)? Toks mokslo publicistas, kaip Hoimaras von Dietfurthas (+1989), populiarus devintojo dešimtmečio autorius, manė, jog evoliucinis pasaulėvaizdis nebeleidžias priskirti Jėzui Kristui „absoliučios“ reikšmės. Štai jo argumentas:

„Absoliutumas, priskiriamas Betliejaus įvykiui iki šandien gyvuojančioje krikščioniškojoje sampratoje, prieštarauja ši įvykių įsameninančio vyro tapatinimui su *homo sapiens* pavidalo žmogumi. Vieningai sutariama, jog toks žmogus, koks yra šandien, yra netobula, „negatava“ būtybė ir biologiniu aspektu. Kalbant evoliucijos istorijos sąvokomis, jis dar nėra iki galo įveikęs gyvūno-žmogaus pereinamojo lauko, nėra visiškai tapęs tikru žmogumi.

Ar tapatinimas su tokia būtybe tikrai, žvelgiant į ateitį, nepavaldus istoriniam santykinumui? Problemos neįmanoma pašalinti ir iš akių išleidžiant būsima, taigi šandien dar ne realią mūsų evoliucinių ainių egzistenciją. Mat „absoliutumas“ apima ir nepriklausomybę nuo bet kokios būsimos raidos. Galvoje turima konkretaus, istorinio asmens, suvoktino ir kaip *homo sapiens*, niekada nekintanti reikšmė.

Nematau, kaip kitaip pašalinti prieštaravimą nei pripažįstant esminį istorinį santykinumą ir Jėzaus Kristaus asmeniui. Kodėl gi to nebūtų įmanoma padaryti nepaliečiant esmės, kuri čia vienintelė svarbi? Surasti tinkamas formuluotes turėtų būti palikta teologams. Aš tik galiu atkreipti dėmesį į tai, jog čia glūdi problema“ („*Wir sind nicht nur von dieser Welt*“). Tb-Ausgabe 1984, p. 21 ir t.).

Mėginti suderinti gamtamokslį ir krikščionių tikėjimą „nedidele“ tikėjimo pagrindinio slėpinio atsisakymo kaina negalima. Tai pranoktų abiejų pusių jėgas, būtų aiškiai peržengtos ribos.

Ar įmanoma kartu aprėpti evoliucinį pasaulėvaizdį ir krikščionių tikėjimą? Šandien galime paminėti vieną vardą – tėvas Pierre'as Teilhard'as de Chardinas, jėzuitas, kurio ginčų sukėlusį kūryba ilgą laiką skleidė didelį dvasinį žavesį. Jis mirė Niujorke 1955 m. Velykų sekmadienį.

„Visa juo laikosi“

Pradėkime nuo to, kas sakoma Biblijoje. Daug kur Naujajame Testamente Kristus aukštinaamas kaip Kūrėjas, kaip tas, per kurį Dievas visa sukūrė. Greta Jono įžangos bene nedviprasmiškiausias tekstas, kuriame į Kristų žvelgiama pro kosminę prizmę, yra himnas, pateiktas laiško Koloso bendruomenei pirmame skyriuje. Pasiklausykime pirma galingų šio himno žodžių:

„Su džiaugsmu dėkokime Tėvui, kuris padarė mus tinkamus paveldėti šventųjų dalį šviesoje, kuris išgelbėjo mus iš tamsybių valdžios ir perkėlė į savo mylimojo Sūnaus karalystę; jame mes turime atpirkimą, nuodėmių atleidimą. Jis yra neregimojo Dievo atvaizdas, visos Kūrinijos pirmagimis, nes jame sukurta visa, kas yra danguje ir žemėje, kas regima ir neregima, ar sostai, ar viešpatystės, ar kunigaikštystės, ar valdžios. Visa sukurta per jį ir jam, jis yra pirma visų daiktų, ir visa juo laikosi. Ir jis yra Kūno – Bažnyčios galva. Jis – pradžia, mirusiųjų pirmagimis, kad visame kame turėtų pirmenybę, nes Dievas panorėjo jame apgyvendinti visą pilnatvę ir, darydamas jo kryžiaus krauju taiką, per jį sutaikinti su savimi visa, kas yra žemėje ir danguje“ (Kol 1, 12–20).

Prieš imdamiesi aiškinti šią ankstyvųjų krikščionių giesmę, dėmesį turėtume atkreipti į chronologiją. Įsivaizduokime, taip sakant, „plastiškai“: „30 m. per Paschos šventę Jeruzalėje už mesijines intrigas prie kryžiaus prikalamas vienas Galilėjos žydas. Po maždaug 25 metų buvęs fariziejus Paulius cituoja <...> himną apie tą nukryžiuotąjį“ (M. Hengel. *Der Sohn Gottes*. Tübingen 1977, p. 9). Jis laiko galilėjetį „Kūrinijos pirmagimių“, buvusiu pirma visų daiktų, „nes jame sukurta visa, kas yra danguje ir žemėje“. Nukryžiuotasis yra Dievui lygi būtybė, turinti tikrai kosminę, visuotinę reikšmę. „Visa juo laikosi“. Jis yra ne tik tas, kuriuo laikosi pasaulis, bet ir visuotinis Sutaikintojas, kurio kryžiaus krauju įsteigta taika, kad per jį visa būtų sutaikinta.

Kaip atsitiko, kad nedidelės, visame anuometiniame pasaulyje išsibarsčiusios krikščionių bendruomenės, prabėgus keleriems metams po savo Steigėjo mirties, ėmė žvelgti į jį tokioje didingoje, visuotinėje perspektyvoje, o save, Bažnyčią, laikyti jo Kūnu, per kurį jis įgyvendina savo vienijimo bei sutaikinimo darbą?

Arba šios „mesijinės bendruomenės“ buvo išprotėjusios, prasimanytų idėjų apakinti sektantai, arba jie buvo didžiulės šviesos, vizijos, siūliusios visiškai naujas, nesurikiuotas išvalgas į pasaulio tikrovę, nešėjai. Jūsų neturėtų stebinti, kad aš laikausi antrojo įsitikinimo ir to, kad šioje didingoje, kryžių ir kosmosą sujungiančioje vizijoje ir šandien slypi nepriylgstamas atvėrimo prasmei potencialas. Tai patraukianti, žavinti vizija, kurios jėgos nesumenkino milžiniška gamtamokslis pažanga. Bet dabar – trumpas paaiškinimas.

Himnas simetriškai padalytas į du posmus. Pirmajame kalbama apie kūriniją, antrajame – apie atpirktąją kūriniją, t. y. apie Bažnyčią. Kristaus funkcija abiejose plotmėse nusakoma trejopu priešastingumu: „jame“, „per jį ir jam“; kosmosas ir Bažnyčia sumanyti bei įsteigti visiškai jame, per jį įgyvendinti, nuo pat pradžių sukurti turint jį prieš akis kaip tikslą ir keliaujantys jo kaip tikslo link.

Šioje patraukiančioje, uždegančioje vizijoje kosmosas ir Bažnyčia vieningai paklūsta vienai Galvai. Abiejuose posmuose galva ir versme laikomas tikrai viską apėriantis ir viskam vadovaujantis Kristus.

Neužmirština: šiame požiūryje „visa“ tiek sukurtojoje visatoje, tiek atpirktojoje visatoje, t. y. Bažnyčioje, apima ir dangiškųjų galybių pasaulį, vadinasi, ne tik „kas regima“, bet ir „kas neregima“, t. y. „ar sostus, ar viešpatystes, ar kunigaikštystes, ar valdžias“ (plg. Kardinolas Giacomo Biffi. *Gesu di Nazaret centro del cosmo e della storia*. Torino 2000, 135–152).

Prieš padarydami keletą išvadų iš šios didingos Kristaus vizijos, atkreipsime dėmesį dar į kelis Naujojo Testamento tekstus, šį požiūrį dar labiau išplečiančius. Pirmiausia minėtinas kažkiek panašus Laiško efeziečiams pradžioje pateikiamas himnas, kuriame Kristus laikomas tuo, per kurį Dievas įgyvendina savo planą: „visa, kas yra danguje ir žemėje, iš naujo suvienyti Kristuje kaip galvoje“ (*Ef 1, 10*). Ypač įspūdingi yra Laiško žydams pradžios žodžiai:

„Daugel kartų ir įvairiais būdais praeityje Dievas yra kalbėjęs mūsų protėviams per pranašus, o dabar dienų pabaigoje jis prabilo į mus per Sūnų, kurį paskyrė visatos paveldėtoju ir per kurį sutvėrė pasaulius. Jis, Dievo šlovės atšvaitas ir jo esybės paveikslas, palaikantis savo galingu žodžiu visatą, nuplovęs nuodėmes, atsisėdo [Dievo] Didybės dešinėje aukštybėse ir tapo tiek pranašesnis už angelus, kiek prakilnesnį už juos paveldėję vardą“ (*Žyd 1, 1–4*).

Ir šiuose žodžiuose aptinkame tris matmenis, minimus Laiške kolosiečiams pateiktame himne. Ir čia Dievo Sūnus yra visatos pradžia, centras ir tikslas:

- Per jį, Sūnų, Dievas visa sukūrė.
- Kiekvieną akimirką jis, Sūnus, savo galingu žodžiu palaiko visatą.
- Jį, Sūnų, Dievas „paskyrė visatos paveldėtoju“, tai yra galutiniu visa ko tikslu.

Kaip ir Laiške kolosiečiams, šie trys matmenys – kilmė, dabar ir tikslas – čia irgi susiję tiek su kuriamąja, tiek su išganomąja tvarka („nuplovęs nuodėmes“). Kas plaukia iš tokios vizijos gamtamokslis ir tikėjimo pokalbio atžvilgiu?

Velykos kaip naujasis kūrimas

Pamėginkime glaustai apmesti svarbiausius šios vizijos padarinius. Ji „nenukrito“ tiesiog iš dangaus, bet turi priešistorę ir konkretaus patyrimo foną. Jos priešistorė yra žydų tautos ilgai puoselėta, sunkių išbandymų patikrinta vilties vizija. Nė viena kita tauta taip aiškiai, taip giliai neišplėtojo ir apreiškimo būdu negavo tiesos apie pasaulio ir žmogaus sukurtumą. Nė viena kita tauta nebuvo taip tvirtai įsitikinusi Kūrėjo darbų išmintimi bei protingumu. Kartu nė viena kita tauta taip realistiškai netraktavo to, kas neigiama, bloga, pikta, galios, įvairiškai iškreipiančios pasaulį ir istoriją bei grasinančios sugriauti Dievo projektą.

Tik šios blaivios ir kartu vilties kupinos pasaulio ir istorijos sampratos fone tampa aiški tokio Jėzaus Kristaus sukulto vilties „sprogimo“ priežastis.

Klausiamo, kaip buvo galima, kad, prabėgus vos keletriems metams nuo Jėzaus mirties ant kryžiaus, nedidelės jo mokinių bendruomenės galėjo giedoti tokį himną, koks yra Laiške kolosiečiams. Į tai tėra vienas įtikimas atsakymas: Jėzaus prisikėlimas! Visą pakeitė Velykų rytas. Tokiems seniems pranašų vilties simboliams, kaip naujas pasaulis, sutaikintas kosmosas, jis suteikė konkretų ir tvirtą pagrindą. „Viešpats tikrai prisikėlė“ – šis persigandusių apaštalų velykinis šūksnis liudija naujos pasaulėžiūros išsižiebimą. Čia, kaip ir baltoje šviesoje, jau glūdėjo visos spektro spalvos, kurios po to išiskleidė apmąstant bei gilinant tai, kas patirta.

Pirma sušvitusi spalva tikriausiai buvo atsakymas į mums, žmonėms, labiausiai ramybės neduodantį klausimą: kodėl egzistuoja kančia ir mirtis? Tūkstančiais būdų išgyvenama neigiamybė aiškiai kalba Kūrėjo, sukūrusio savo kūrinį su meile ir iš meilės, nenaudai. O būtent tokiau, remdamasi savo patyrimu, jį laikė anksatyvoji Bažnyčia: „Su džiaugsmu dėkokite Tėvui <...>, kuris išgelbėjo mus iš tamsybių valdžios ir perkėlė į savo mylimojo Sūnaus karalystę“ (*Kol 1, 12* ir t.).

Atpirkimas iš „tamsybių valdžios“ pasiektas Jėzaus prisikėlimu. Jis yra „mirusiųjų pirmagimis“ (*Kol 1, 18*) ir todėl naujosios kūrinijos pradžia (plg. *2 Kor 5, 17*). Todėl ir Pauliaus žodžiai, kuriais nusakomi prisikėlimo padariniai, yra himno pobūdžio: „Kada šis gendantis [kūnas] apsiliks negendamybe ir šis marus [kūnas] apsiliks nemarybe, tuomet išsipildys užrašytas žodis: Pergalė sunaikino mirtį! Kurgi, mirtie, tavoji pergalė? Kurgi, mirtie, tavasis geluonis?! <...> Bet dėkui Dievui, kuris duoda mums pergalę per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų“ (*1 Kor 15, 54–55. 57*).

Iš tikrumo Jėzaus prisikėlimu išauga ankstyvosios Bažnyčios tikrumas, kad Prisikėlusysis yra visatos tikslas, kad būtent jis yra tas, kuriam viskas sukurta. Jėzaus prisikėlimas, taip sakant, galutinai garantuoja

„neigiamą entropiją“: visata juda ne mirties, bet gyvenimo link. Visata yra ne beprasmis aklių jėgų žaismas, bet, pasak popiežiaus Benedikto XVI, *progetto intelligente*, projektas su laiminga pabaiga, projektas, kuriam žadamas *happy end*.

Tačiau šis vilties kupinas požiūris neignoruoja neigiamybės, neturi jos neigti, ją menkinti ar atmesti kaip „vadinamąjį blogį“ (K. Lorenz, †1989). Krikščioniškasis požiūris neatskiria vilties nuo kančios, jame išsitenka kosmosas ir kryžius; kryžius laikomas – ypač įspūdingai Didžiojo penktadienio liturgijoje – gyvybės medžiu, ant kurio gyvybė nugalėjo mirtį, meilė – blogį. Kosmoso *progetto intelligente*, apie kurį kalbėjo popiežius Benediktas XVI, yra *progetto di amore*, meilės planas.

Kad tai ne iliuzija, ne neišsipildžiusių žmogaus lūkesčių projekcija, patikimai patvirtinti gali tik Kristus. Paulius Kristuje atrado nepajudinamą tikrumą, kad meilė, Kristaus meilė, nugalai. Todėl popiežius Jonas Paulius II mums taip primygtinai priminė: „Žmogaus slėpinys tikrai nepaaiškėja niekur kitur, tik įsikūnijusio Žodžio slėpinyje“ (*Gaudium et spes*, 22).

Todėl Laiško kolosiečiams himne Kristus laikomas žmogaus provaizdžiu, tam tikra prasme modeliu, į kurį žiūrint buvo sukurtas žmogus. Kristus yra „neregimojo Dievo gyvavaizdis“. Todėl kiekvienas žmogus yra „Kristaus ikona“ (plg. G. Biffi, *op. cit.*, p. 143). Todėl, mano akimis, tokios spekuliacijos, kaip Hoimaro von Ditfurtho, kai šiandienis žmogus laikomas „tik“ evoliucijos „antžmogio“ link „pereinamuoju lauku“, yra beprasmės. Kristuje mums dovanotas tikrasis žmogaus „evoliucijos“ tikslas: tapti panašiam į jį reiškia įgyti visą, realizuotą, pavykusį žmogiškumą. Turime laukti ne *homo sapiens* utopinio „post-žmogiško“ pavidalo, bet žmogaus pilnatviško, malone paremto pavidalo, koks prieš mūsų akis sušvinta šventuosiuose ir iki galo yra įgyvendintas Kristuje.

Jei Kristus yra „projekto“ tikslas, tai pastarasis jau nuo pradžių yra „jame“ numatytas ir „per jį“ įgyvendintas. Jonas savo evangelijos išžangoje Kristų laiko Žodžiu (*Logos*): „Pradžioje buvo Žodis. Tas Žodis buvo pas Dievą, ir Žodis buvo Dievas“. Ką reiškia Žodis? Tai, žinoma, reiškia žodį, bet kartu ir prasmę, protą, esminę paskirtį. „Visa per jį atsirado, ir be jo neatsirado nieko“. Didžioji krikščioniškojo mąstymo tradicija tai suprato taip, kad Žodį (*Logos*) ir daiktų *logoi* sieja vidinis ryšys. Daikto *logos* yra tai, kas jį sudaro bei apibrėžia pačioje gilumoje, jo savitumas ir esminė paskirtis. Jei kiekvienas kūrinys turi savo paties *logos*, tai jame glūdi Kūrėjo, Žodžio (*Logos*), pėdsakas. Tai norima pasakyta mokyme apie *vestigia Dei*, Dievo pėdsakus kūrinuose. Dievo pėdsakai kūrinijoje yra Žodžio, Kristaus, kuriam ir per kurį ir kuriam visa sukurta, pėdsakai.

Todėl Žodis–Kristus į šį pasaulį ateina ne kaip svetimas, kaip savotiškas „išibrovėlis“. Priešingai, Jonas mums sako: „Jis atėjo pas savuosius“. „Viskas tau priklauso“, – giedame trečiame *Te Deum* posme. Jonas, be to, taip kalba apie Žodį–Kristų: „Jame buvo gyvybė, ir ta gyvybė buvo žmonių šviesa. <...> Buvo tikroji šviesa, kuri apšviečia kiekvieną žmogų, ir ji atėjo į šį pasaulį. Jis buvo pasaulyje, ir pasaulis per jį atsiradęs, bet pasaulis jo nepažino“ (*Jn* 1, 4. 9–10).

Argi Jonas šiais žodžiais nesako maždaug to: Žodis yra Kūrėjo žodis, nuaidintis kiekvieno kūrinio vidinėje gilumoje, kūrybinis protas, suteikiantis visiems daiktams prasmę, esmę ir gebėjimą veikti. Žodis taip pat yra šviesa, veikianti mūsų protę, jį apšviečianti bei nuskaidrinanti taip, kad jis gali išsiskverbti į kūrinų pasaulį ir įžiūrėti daiktuose Kūrėjo pėdsakus. Dievo Žodis veikia ir kaip Kūrėjo pėdsakas kūrinuose, ir kaip šviesa žmogaus protę, kad jis Kūrėjo pėdsakus galėtų suvokti ir pažinti.

Šventasis Tomas Akvinielis (†1274) teigia, jog (sukurtieji) daiktai išsidėstę tarp dviejų „protų“ (*res inter duos intellectus constituta*): tarp dieviškojo proto, kuris juos sukūrė, ir žmogiškojo proto, kuris juos gali pažinti. Daiktai suprantami, nes protingi. Galime juos suprasti, nes per savo protą turime dalį Dievo prote.

Dabar galima kritiškai paklausti: ką šios aukštos teologinės mintys reiškia gamtos mokslininkui, konkrečiai užsiiminėjančiam savo kasdieniu darbu, sunkiai nedideliais, o kartais ir dideliais žingsniais žengiančiam pažinimo keliu?

Kaip grynai filosofinis, Dievo klausimas iškyla retai. Žingsniuojat vien indukcijos keliu, remiantis vien pasaulio stebėjimais, vargu ar atrandama tai, ką girdėjome ankstyvosios Bažnyčios himne apie Kristų. Tiesa, vadovaudamiesi katalikų tikėjimu, tvirtai laikomės to, jog Dievo neregimasis ypatybės galime išvelgti protu iš jo kūrinų (plg. *Rom* 1, 20), tačiau „pažinimo didybė“, apie kurią kalba Paulius (*Fil* 3, 8), yra gryna malonės dovana.

Pažinti Kristų pirmiausia reiškia būti jo pažintam. Sutikti jį reiškia būti jo surastam: jame „slypi visi išminties ir pažinimo lobiai“, teigia Paulius tame pačiame Laiške kolosiečiams (*Kol* 2, 3). Surasti Kristų reiškia surasti tą, kuriuo viskas laikosi, kuris visa palaiko savo galingu žodžiu. Kristaus pažinimas, artumas jam, vienijimasis su jo kančia ir jo prisikėlusiu gyvenimu nieko nepakeičia, nepanaikina konkretaus darbo triūso, bet atveria įstabų prasmės horizontą, sustiprina dažnai silpną, blėsčiojančią proto šviesą ir dovanoja gyvenimo tiesumą, padarantį protą aiškų bei šviesų. Galiausiai Kristaus pažinimas dovanoja viltį, kuri nepaągauna, viltį, kad visos žavinčios kūrinijos grožybės,

visos nuostabios sudėtingybės, tiksliai suderinta visų jėgų ir elementų sąveika yra ne tuščias žaismas virš mirties neišvengiamos bedugnės, bet ateinančio, būsimą pasaulio, kur mirtis nebeturės balso, nuojauta. Bet pirmiausia pats Kristus savo egzistencija, gyvenimu ir kančia vienintelis tikrai patikimai įmena nerimą keliančią blogio pasaulyje mįslę. Tikrai jame nerami širdis suranda atilsį. Jis vienintelis galėjo suteikti kančias, nesėkmei, žlugimui, mirčiai nelauktą vertę. Retai visas pasaulis tą taip aiškiai pajautė, kaip dienomis iki ir po 2005 m. balandžio 5-osios, kai popiežius Jonas Paulius II iki galo nuėjo savo kryžiaus keliu.

Kas protui atrodo nevertinga, Kristaus šviesoje tampa reikšminga, prasminga, sušvinta kaip įtikimas liudijimas. Prieš metus ši prasmė sušvito daugybei žmonių toli už Bažnyčios ribų.

Teilhard'as de Chardin'as – Kristaus liudytojas

Šiandien turime paminėti – bent keliais žodžiais – dar vieną žmogų – Pierre'ą Teilhard'ą de Chardin'ą SJ. Būdamas gamtos mokslininkas (paleontologas) ir teologas, jis kaip nė vienas kitas mėgino Kristaus pažinimą sujungti su evoliucijos idėja. Jo patraukli vizija liko ginčytina, tačiau daugeliui žmonių suteikė didelių vilčių tikėjimo viziją ir gamtamokslinį požiūrį suvienyti pajungiant juos „vienai galvai“, Kristui kaip „evoliucijos varikliui“.

Visata laikoma apimta didžiulio judėjimo aukštyn, vis didesnio sudėtingumo ir vidujiškumo link, nuo materijos – gyvybės ir dvasios link. Tai kryptingas judėjimas (tuo Teilhard'as skiriasi nuo manančiųjų, jog evoliucija yra bekryptė), nuo geogenezės vedantis prie biogenezės ir psichogenezės. Tačiau šis judėjimas aukštyn atbaidomas tik tada, kai kosmogenezė virsta „kristogenezė“. Su žmogaus pasirodymu užbaigiama pasyvaus evoliucijos priėmimo etapas ir pasiekama autoevoliucijos epocha. Šio viršūnė yra Kristaus pasirodymas. Jis tampa regimu evoliucijos centru, jos poliumi ir tikslu – Omega tašku. Žmogumi tapęs Žodis, regimai pasirodantis tam tikrame evoliucinės ašies taške, iki tol buvo neregimasis „evoliucijos variklis“. Jis tikrai yra kosminio Kūno galva, tokia, kad Kristus tikrai viską išpildo, viską vairuoja, viską atbaigia. „Visa visata *ipso facto* paženklinta jo pobūdžio, jo pasirinkimo, gaivinama jo formos“. Kristus Teilhard'ui de Chardin'ui yra paties kosmoso energija. Juk įsikūnydamas pats Dievas „palyra“ į materiją ir, „rikiuodamas bei planuodamas tai, ką mes vadiname evoliucija“, veikia joje ir iš jos. Įsikūnijimas reiškia savotišką kosmoso „kristifikaciją“. Šioje perspektyvoje Teilhard'as de Chardin'as taip pat žvelgia į Kristaus kryžių. Jis tampa kosminės raidos sunkumo įveikimo momentu. Prisikėlęs Kristus išlaisvinamas neribotam kosminiam veikimui ir kosminę evoliuciją gali atvesti į tašką Omega, kuris yra galutinė pasaulio „amorizacija“ (virtimas meile), atbaigiama

paruzija, Kristaus grįžimu (visos citatos iš: Leo Scheffczyk. „Die Christogenese Teilhards de Chardin und der kosmische Christus bei Paulus“, in: *Schwerpunkte des Glaubens. Gesammelte Schriften zur Theologie*. Einsiedeln 1977, 249–279).

Šių aiškiai per trumpų pastabų apie Teilhard'ą tikrai nepakanka jo pastangoms įvertinti. Žavesys, kurį Teilhard'as de Chardin'as skleidė ištiesai kartai, mano akimis, kilo iš jo radikalaus gamtamokslio ir krikščionių tikėjimo aprėpimo. Ši mokslo ir tikėjimo vienybės vizija neabejotinai buvo ir problemiška. Kritikai pakankamai įtikinamai parodė, jog jis iki galo tinkamai neatsižvelgė į abi puses. Jo pateikta evoliucijos kaip kylančio judėjimo, be pertrūkio gimdančio vis aukštesnes formas, vizija yra daugiau filosofinė spekuliacija negu griežta mokslinė teorija. Kristaus kaip evoliucijos variklio „sugamtinimas“ negalėjo susilaukti teologinių prieštarų. Nepaisant kritikos iš abiejų pusių, jo reikalą daug kas suvokė ir vertino. Įspūdingas vienas dalykas: jo žavėjimasis Kristumi. Jo meilė Kristui pavertė jį savotišku „evoliucijos mistiku“, tolimu šiandien plačiai paplitusio evoliucionizmo materialistinėms idėjoms. Taikydamas mūsų temai, pirmiausia konstatuoja: Teilhard'as de Chardin'as išdrįso imtis to, kas buvo rizikinga ir kartu būtina. Didingą krikščionių tikėjimo į Dievo įsikūnijimą Jėzuje Kristuje viziją jis išdrįso traktuoti kaip teikiančią įkvėpimą savo gamtamoksliniams tyrimams bei mąstymui ir ją kaip tokią čia taikyti. Kita vertus, savo gamtamokslinę tiriamąją veiklą jis visada atverdavo didiesiems horizontams, kuriuos jam atskleidė jo krikščioniškasis tikėjimas.

„Valdykite žemę“: atsakomybė už kūriniją

Aštuntoji katechezė iš ciklo „Evoliucija ir kūrimas“

Nedaug Biblijos sakinių šiandien susilaukia tiek priešiško bei atmetimo kaip garsioji Pradžios knygos 1 skyriaus 28 eilutė: „Valdykite žemę!“ Žinomas vokiečių autorius vieną savo smarkų poleminių rašinių pavadinė „Žiaurūs krikščionybės padariniai“ (Carl Amery. *Das Ende der Vorsehung*. Reinbeck 1972). Nuo šio dieviškojo įsakymo žmonijai padarinių šiandien kenčias visas pasaulis. „Žmogui paskirta užduotis valdyti žemę pastūmėjo tuo lemtingu keliu, kurio karti pabaiga dabar ima ryškėti“ – pasaulinė ekologinė katastrofa, gyventojų perteklius, tikėjimas pažanga, viešpatavimo pasauliui ideologija. „Kuo anksčiau didžiavomės, būtent kad tikėjimas sukūrimu nudievinęs pasaulį ir padaręs jį protingą, kad saulė, mėnulis ir žvaigždės yra nebe

baimę keliančios didingos dievybės, bet tiktai šviesuliai, kad gyvūnai ir augalai prarado savo mitinį pobūdį, – visa tai dabar tampa krikščionybei metamu kaltinimu. Didžias broliškas pasaulio galias krikščionybė pavertusi žmogaus naudojimosi objektais ir taip paskatinusi jį, laikantis dauginimosi ideologijos, kuriai rūpi tik ji pati, piktnaudžiauti augalais bei gyvūnais, šio pasaulio jėgomis apskritai“ (J. Ratzinger. *Im Anfang schuf Gott*. Einsiedeln-Freiburg 1996, 41).

Krikščionybė – pažangos kliuvinys ar skatintoja?

Krikščionybė vėl kaltinamųjų suole – anksčiau ji ten sodinta kaip didelis pažangos kliuvinys, kaip konservatyvus stabdis, nuolatos kritiškai ir baimingai atmetantis tai, kas nauja, tuo tarpu dabar – kaip blogoji pažangos skatintoja, Biblija teisinanti totalinį gamtos išnaudojimą. Argi biblinė užduotis Pradžios knygos 28 eilutėje nėra programa, tiesiog priešinga tam, kas šiandien daugybę žmonių visame pasaulyje jaudina kaip aplinkos apsaugos idėja?

„Dievas palaimino jus [vyrą ir moterį] tardamas: *Būkite vaisingi ir dauginkitės, pripildykite žemę ir valdykite ją! Viešpataukite ir jūros žuvisms, ir padangių paukščiams, ir visiems žemėje judantiems gyvūnams“* (Pr 1, 28).

Tai, rodos, tiesiai prieštarauja viskam, ko saugotis sukrestą Vakarų pasaulį aštuntojo dešimtmečio pradžioje išpėjo *Club of Rome*, – gyventojų pertekliaus siaubo scenarijaus, dauginimosi ideologijos, kurios pavojai stauga tapo įvardyti, optimistinio tikėjimo pažanga, kuris jau buvo bepradedęs virsti panika. Audringai plėtojantis globalizacijai, priešasčių nerimauti nuo tada nesumažėjo.

„*Viešpatavimo pasauliui mentalitetas“ ir „atsakomybė už kūrinių“*

Tad ar judėjų-krikščionių tradicija su savo raginimu daugintis ir valdyti pasaulį (laikomu Dievo įsakymu, maža to, apskritai pirmutiniu iš visų Dievo duotų įsakymų Biblijoje) nėra, taip sakant, pirmutinė ekologinės grėsmės, jei ne katastrofos, kurios link artinamės ir kuri, pasak kai kurių, jau negrįžtamai prasidėjo, sukėlėja?

Pirma paklauskime, ką reiškia Biblijos ištara: „Valdykite žemę“. Vėliau pasidomėsime faktinėmis šiandienio „viešpatavimo pasauliui mentaliteto“ ištakomis. Galiausiai pamėginsiu išdėstyti krikščionišką „atsakomybės už kūrinių“ užduotį.

1. Žmogaus viešpatavimas pasaulyje

Iš pradžių konstatuotina tai, kas turėtų būti suprantama kiekvienam: prieš 2500 metų, kai atsirado galutinis Pradžios knygos tekstas, gyventojų perteklius buvo „taip toli už akiračio ribų, kad autoriai neturėjo jo

kieko pagrindo apie tai išpėti“ (J. Schubert. *Genesis 1–11*. Würzburg 4/1997, 46). Pirmiausia rūpintis turėti pakankamai palikuonių ir apgyventi aplinką.

Pr 1, 28 glūdi dvi prielaidos, kuriomis šiandien abejojama. Pirmą užduoties valdyti žemę prielaida ta, kad žmogus sukurtas kaip vyras ir moteris. Pr 1, 26–27 rašoma:

„Tuomet Dievas tarė: Padarykime žmogų pagal mūsų paveikslą ir panašumą; tevaldo jie ir jūros žuvis, ir padangių sparnuočius, ir galvijus, ir visus laukinius žemės gyvulius, ir visus žemėje šliaužiojančius roplius!“

Žmogus nuo pat pradžių traktuojamas kaip bendrija. „Tevaldo jie...“ Jie, žmonijos šeima, gauna užduotį būti Dievo vietininkais, valdytojais. Kaip sukurtieji „pagal jo paveikslą“, jie dalyvauja Dievo valdžioje pasaulyje, yra tie, kuriems jis yra patikėjęs „tvarkyti pasaulį“ (H. W. Wolff. *Anthropologie des Alten Testaments*. München 2/1974, 236). Tačiau jie tokie yra ne kaip anoniminė žmonija, bet konkrečiu pavidalu, kokiu egzistuoja žmonijos šeima: Dievas „sukūrė jus“ kaip „vyrą ir moterį“ (Pr 1, 27b). Prie šios esmingai svarbios duotybės netrukus grįšime.

Antra, paaiškintina, kas turima galvoje žodžiu „valdyti“. Biblijotyros požiūriu, čia tikrai kalbama apie valdžią: „Pasaulio žmogiško tvarkymo pobūdis yra besąlygiškas pranašumas“ (H. W. Wolff, *op. cit.*, 239). Šis hebrajiškas žodis visada „reiškia veiksmą, kuriuo žmogus, panaudodamas savo jėgas, padaro ką nors sau pavaldų... Tad žmonija, kaip Dievo paveikslas, apdovanota gebėjimu bei įgaliojimu disponuoti pasauliu“ (ten pat). Aiškiai ir nedviprasmiškai tai pasakoma 8 psalmėje, kur aukštinamas žmogaus Kūrėjas:

„Kas yra žmogus, kad jį atsimeni, kas yra mirtingasis, kad juo rūpini? Tu padarei jį tik truputį žemesnį už save ir apvainikavai jį garbe ir didybe. Tu padarei jį savo rankų darbų šeiminku, padėjai visa prie jo kojų. Avis ir jaučius – visus aliai vieno – ir laukinius gyvulius, padangių paukščius bei jūros žuvis ir visa, kas tik keliauja jūrų takais“ (Ps 8, 5–9).

Visa, kas gyva žemėje, jūroje ir ore, jam pajungta su dviem svarbiais patikslinimais:

1. Užduotį kūrinių tvarkyti, formuoti bei ja disponuoti Dievas patikėjo ne keliems, bet visiems žmonėms bendrai. Iš to išplaukia esminis katalikų socialinio mokyimo principas: „Sukurtosios gėrybės skirtos visai žmonijai“ (KBK 2402).

2. Žmogui patikėta valdyti visą nežmogišką kūrinių, bet ne kitus žmones: „Tik pats žmogus negali būti pajungimo objektas“ (plg. Pr 9, 6; H. W. Wolff, 240).

Kaip žmogus turėtų valdyti jam pavaldžią kūrinių? Būtent čia pasiekiami lemiamos svarbos kryžkelė, iš naujo gražinančią mus prie šių metų temos. Kardinolas Ratzingeris Miunchene sakytuose savo pamoksluose apie kūrinių aiškiai suformulavo: „Kūrėjo užduotis žmogui reiškia, kad pasauli, kaip Dievo kūrinių, šiam privalu prižiūrėti laikantis kūrinių ritmo ir logikos“ (J. Ratzinger. *Im Anfang schuf Gott*. Einsiedeln-Freiburg 1996, 41).

Suvokti kūrinių kalbą

Žmogui patikėtos valdžios matą Kūrėjas teikia per pačią kūrinių, per jos kalbą, ritmiką, prasmę, logiką. Tad kalbama apie tai, ar mes kaip „kūrinių valdytojai“ pajėgiame suvokti kūrinių kalbą bei į ją įsigilinti. Žmogaus užduotis būti atsakingam už kūrinių suponuojama mokėjimą naudoti kūrinių tam, „kam ji pajėgi ir pašaukta, bet ne kad ji būtų atgręžta pati prieš save“ (ten pat).

Bet ar kūrinių kalba suprantama kalba? Ar egzistuoja paisytina kūrinių tvarka? Ar Kūrėjas ką nors sako savo kūrinių pobūdžiu, jos prasme, esme, jos nuorodomis, kurios mus mokyti, kaip suprasti tokį dalyką kaip „atsakomybė už kūrinių“?

Būtent čia glūdi kritinis taškas. Šiandien dažnai abejojama, kad Kūrėjas kūrinių būtimi sako ką nors, iš ko mūsų atžvilgiu išplauktų pareiga būti už ją atsakingiems. Evoliucionizmas kaip ideologija (dar kartą: skirtinas nuo mokslinės teorijos apie evoliuciją) tiesiog neigia Kūrėją būtimi sakant ką nors, į ką galėtų orientuotis dorovinė „atsakomybės už kūrinių“ pareiga. Paminėsiu dvi sritis, kur šiaandien daugelis žmonių abejoja kūrinių tvarka:

1. Pirma sritis yra tai, kad Kūrėjas sukūrė žmogų kaip „vyrą ir moterį“ ir būtent tokio norėjo. Labiau ar mažiau „užsikrėtusiems“ laiko dvasia, šiaandien mums sunku pripažinti, kad vyriškoji ir moteriškoji būtis yra ne tiesiog kokios nors kultūrinės fiksacijos ar kokie nors genetiniai atsitiktiniai produktai, bet pirmiausia būties išankstinės duotybės. Kad genetikos žaismui ir kultūrinėms įtakoms tenka tam tikras vaidmuo, neabejotina, tačiau tai nesudaro vyriškosios ir moteriškosios būties. Tai gali daryti įtaką jos reiškimuisi, bet visada su sąlyga, kad tai tik prisideda prie jos pavidalo formavimo. Kai iš tokios Kūrėjo būtinės išankstinės duotybės daromos dorovinės išvados, pavyzdžiui, homoseksualizmo klausimu, tai šitai laiko dvasiai visiškai nesuprantama. Toks požiūris į atsakomybę už kūrinių per daug prieštarauja plačiai vyraujančiai kitiškai viešpatavimo pasauliui sampratai, apie kurią dar kalbėsime.

2. Antras pavyzdys yra gyvūnų apsaugos klausimas. Katalikų Bažnyčios katekizme skyriaus „Pagarba kūrinių nepažeistumui“ pastraipos apie gyvūnus gal-

būt liko stiliaus požiūriu šiek tiek sausokos. Tą anuo metu pastebėjo pats kardinolas Ratzingeris, kurio pranciškoniška meilė gyvūnams, ypač katėms, gerai žinoma. Vis dėlto, galima sakyti, kad čia pateikti moraliniai nurodymai, kaip elgtis su gyvūnais, visiškai atitinka ir protą, ir tikėjimą sukūrimu. Protestai, kurių susilaukė šios pastraipos, liudija dažnai visišką biblinės žmogaus užduoties valdyti nesupratimą. Šias tris trumpas pastraipas pacituosiu kaip pavyzdį, iliustruojantį šiandienius debatus dėl krikščioniškai suprantamos atsakomybės už kūrinių:

2416 „Gyvūnai yra Dievo kūriniai. Apvaizda rūpinasi ir jais. Jau pačiu savo buvimu jie šlovina ir aukština Viešpatį. Žmonės irgi turi būti jiems palankūs. Prisiminkime, kokie švelnūs gyvūnams buvo šventieji Pranciškus Asyžietis ir Pilypas Nėris“.

2417 „Gyvūnus valdyti Dievas pavedė žmogui, sukurtam pagal Jo paveikslą. Tad leistina gyvūnus naudoti maistui ir drabužiams. Galima juos prisijaukinti, kad tarnautų dirbančiam ir besilsinčiam žmogui. Leisti ribų neperžengiantys medicininiai ir moksliniai gyvūnų tyrinėjimai doroviniu požiūriu yra pateisinami, nes padeda gydyti žmogų ir gelbėti jo gyvybę“.

2418 „Be reikalo gyvūnus kankinti ar atimti jiems gyvybę yra nesuderinama su žmogaus orumu. Taip pat nedora dėl jų eikvoti pinigų, kuriuos pirmiausia reikėtų panaudoti žmonių vargū palengvinti. Gyvūnus galima mylėti; tačiau nedera prie jų prisirišti taip, kaip prisirišama prie asmenų“.

Pirma iš šių pastraipų kritikos nesusilaukė, išskyrus tai, kad gyvūnų atžvilgiu žodis „palankus“ kai kam pasirodė per menkas. Tačiau audringų prieštarų sukėlė paskutinis trečios pastraipos sakiny: gyvūnus galima mylėti, tačiau ne taip, kaip turi būti mylimas žmogus. Juk turėtų būti nesunku suprasti, kad kūrinių tvarka kažkaip iškreipiama, kai gyvūnams kuriamos komfortinės sąlygos, žmonėms stokoiant to, kas būtinausia. Tai nereiškia, kad meilė gyvūnams yra kažkas bloga. Tačiau kūrinių egzistuoja *ordo caritatis*, meilės tvarka, kuri mums tampa iššyk akivaizdi tada, kai tėvai visa, ką turi gera, atiduoda namų šuniui, tuo tarpu savo vaikui leidžia mirti badu.

Rudolfas Höšas, Aušvico koncentracijos stovyklos komendantas, labai mylėjo gyvūnus. Jau nekart skausmingai pastebėta, kad gyvūnų apsaugos lobistai politikų šiaandien geriau girdimi negu besirūpinantieji negimusių vaikų apsauga. Kūrinių tvarka čia aiškiai diktuoja hierarchinę privalomumo tvarką. Tačiau jau tokios hierarchinės tvarkos idėją kai kas supranta taip, tarsi pirmenybė negimusios žmogaus gyvybės apsaugai žėistų teisėtas pastangas, kuriomis siekiama gyvūnų apsaugos.

Prieš mėginamas atskleisti dorovinės orientacijos į kūrinių tvarką praradimo priežastis, norėčiau atkreipti dėmesį į teigiamą užduoties kūrinių atžvilgiu pusę, kuri, tikiuosi, šiandien daug kam suprantama. Evangelikų egzegetas Ludwigas Köhleris labai vaizdžiai suformulavo, ką *Pr 1, 28* reiškė ankstyvajai žmogaus kultūros plėtrai ir tebereiškia šiandienėms kultūrinėms pastangoms:

Užduotis kūrinių atžvilgiu yra „užduotis plėtoti kultūrą. Ji tenka visiems žmonėms, galioja visais laikais; nėra jokios žmogaus veiklos, kuri jai nebūtų pavaldi. Tą užduotį vykdė pirmasis žmogus, jis, kartu su saviškiais atviroje stepėje išstatytas lediniam vėjui, uždėjo keletą akmenų vieną ant kito, taip išrasdamas sieną, visos architektūros pagrindą. Tą užduotį vykdė pirmoji moteris, kad sujungtų kelis kailio skutus, ji pragrėžė kietą dyglį ar žuvies ašaką bei per skylę įvėrė gyvūno sausgyslę, taip išrasdama adatą, siuvimą, viso drabužių meno pradžią. Iki šiandien kiekvienas vaiko mokymas, kiekviena mokykla, kiekvienas raštas, kiekviena technika, kiekvienas tyrimas, mokslas bei mokymas, jų metodai, priemonės bei institucijos yra ne kas kita, kaip šios užduoties vykdymas. Šis ženklas, šie Biblijos žodžiai žymi visą istoriją, visus žmogaus siekius.

Tai – objektyvioji pusė. Dar yra ir subjektyvioji. Kiekvienas žmogus turi – tai neprarandamai glūdi jo prigimtyje – susidoroti su gyvenimu. Žmogus turi susidoroti su tuo, kas jam nutinka, nesvarbu: ar į akį pakliūtą dulkelę, ar jo ir jo artimųjų gyvybei grėstų potvynis; joks dalykas nėra per mažas ar per didelis, žmogus turi mėginti su tuo vidujai susidoroti... Iš to, kaip žmogus vidujai susidoruoja su daiktais, atsiskleidžia jo esmė“ (L. Köhler. *Der hebräische Mensch* (1953), 112 ir t.: cit. pagal H. W. Wolff, *op. cit.*, 238 ir t.).

Tad pasakymas: „Valdykite žemę“ nuo pat pradžių yra žmogaus kultūrinė užduotis. Ji dar nebaigta. Ji išlieka visais laikais ir galioja kiekvienai kartai, tai „nuolatinė užduotis“. Ją vykdant nuolat kyla pavojus iškraipyti Kūrėjo užduotį, pirmiausia pamiršti, kad tai yra užduotis, o ne savavališkas troškimas valdyti, privilegija be saiko išnaudoti kūrinių.

2. Kitokia valdymo samprata

Būtent apie tokią grėsmę toliau kalbėsime klausdami, kodėl Dievo užduotį „Valdykite žemę“ šiandien kai kas laiko dideliu pavojumi ekologinei ir žmogiškajai pasaulio ateičiai.

Kardinolas Ratzingeris savo 1981 m. pamoksluose apie kūrinių taip aiškiai ir apibrėžtai kalbėjo apie „užduoties valdyti supratimo paradigmą“, kad galbūt nieko nesupykdyčiau čia pacituodamas savo gerbiama mokytoją:

„Kaipgi tada radosi šiandien mums visiems grėsme keliantis darymo ir valdymo mentalitetas? Pirmieji požymiai pasirodo Renesanse, Galilėjui sakant maždaug taip: jei gamta savanoriškai neatsako į mūsų klausimus ir neatskleidžia savo paslapčių, tai mes ją kankinsime ir, skausmingai tardydami, išgausime iš jos atsakymus, kurių ji mums geranoriškai neduoda. Gamtamokslio įrankių konstravimas jam yra tartum šių kankinimo priemonių, kuriomis žmogus kaip absoliutus šeimininkas išgauna atsakymus, kokių jis iš šio kaltinamojo nori, rengimas“ (J. Ratzinger, *op. cit.*, 42).

Paklausus tampa naujo pobūdžio žinojimas: norima žinoti ne tai, kas yra daiktai, kas sudaro jų esmę, savastį, „prigimtį“, kitaip sakant, kas yra jų *logos*, dieviškoji idėja, kokia yra per juos besireiškianti dieviškoji Kūrėjo valia, bet tai, ką iš jų mums galima padaryti. Toks naujas artinimosi prie tikrovės būdas pagrįstai buvo pavadintas „galią teikiančiu žinojimu“.

René Descartes'as, padaręs esminę įtaką Naujųjų laikų moksliniam mąstymui, taip formuluoja šį naują žinojimą:

„Supratau, jog galima pasiekti mokslo lygį, kuris labai naudingas gyvenime ir kuris (priešingai spekuliatyviai mokyklinėi filosofijai) gali būti pritaikytas praktiškai. Juk, žinodami ugnies, vandens, oro, žvaigždžių, dangaus ir visų mus supančių kūnų jėgą bei poveikį, galėtume juos naudingai pagal paskirtį panaudoti ir tapti gamtos valdovais ir šeimininkais“ (Samprotavimai apie metodą, 6).

Norint, kad šis „galią teikiantis žinojimas“ išivyrautų, pirmiausia reikėjo pašalinti mintį apie Kūrėją. Jis turėjo būti nereikalingas, kaip „hipotezė“. Kūrinių kalba, Kūrėjo mums nešama žinia panaikintinos, kad visa lemiančiu kriterijumi taptų grynas padaromumas be jokių apribojimų bei išankstinių duotybių. Todėl atsirado būtinybė paskelbti, kad Kūrėjas ir jo kalbos (bei užduoties) kūriniuose klausimas yra beprasmiškas bei absurdiškas, ir atsakomybės už kūrinių užduotį paiminti kitokia, žmogaus pagrindine užduotimi: „Štai kodėl keičiama pagrindinė žmogaus užduotis, štai kodėl tikroji tiesa yra pažanga, o materija – medžiaga, iš kurios žmogus kuria pasaulį, kuris bus vertas, kad jame būtų gyvenama“ (J. Ratzinger, *op. cit.*, 42).

Ideologijos, leidusios šiam nuo Kūrėjo ir kūrinių atsietam, galią teikiančiam žinojimui išivyrauti XIX ir XX a., buvo marksizmas ir darvinizmas (skyresis nuo Darvino mokslinės teorijos). Jaunasis Karlas Marxas programiškai rašė:

„Būtybė yra savarankiška tik tada, kai stovi ant savo kojų, o ant savo kojų ji stovi tuomet, kai už savo egzistenciją niekam, išskyrus save, neskolinga. Žmogus, gyvenantis iš kito malonės, laiko save priklausoma būty-

be. Bet visiškai iš kito malonės gyvenu tada, kai ne tik jo dėka pragyvenu, bet ir esu iš jo gavęs savo gyvenimą; kai jis yra mano gyvenimo šaltinis, ir mano gyvenimas būtinau yra grindžiamas ne manimi pačiu, kai jis nėra mano paties kūrinys. Todėl sukūrimas yra sunykiai iš liaudies sąmonės išstumiamas vaizdinys“ (K. Marx. *Nationalökonomie und Philosophie*. Frühschriften, Stuttgart 1953, 246).

Nebūti už nieką skolingam kitam yra galėjimo būti savęs paties kūrėju sąlyga. Marksistinę utopiją sužlugdė tikrovė, neatitinkanti ideologijos. Ji sugriuvo, nes nenorėta suvokti, jog egzistuoja žmogaus prigimtis, kūrinijos tvarka, kurios negalime nebaudžiami pažeidinėti. Prieš akis tai ypač aiškiai iškilo ekonomikos srityje, bet pirmiausiai tą parodė ideologiją grindęs klaidingas žmogaus paveikslas.

Iki šiol nežlugo „galią teikiančio žinojimo“ paradigma, viešpatavimo gamtai, laikant ją vien mūsų mokslinės-techninės-ūkinės galios troškimo objektu, ideologija. Veikiausiai neatsitiktinai Friedrichas Engelsas, perskaitęs Darwino „Origin of Species“, susižavėjęs rašė Marxui čia aptikęs mokslinį pagrindą jų teorijai.

Kaip esminį tikėjimo sukūrimu paneigimą (supopuliarintą) darvinizmą skleidė ne tik marksizmas iki komunizmo pabaigos; panašiai elgėsi „dešinės pakraipos“ ideologinis materializmas, vokiečių kalbos erdvėje pirmiausiai išplatintas Ernsto Haeckelio ir susivienijęs su rasių teorijomis ir socialiniu darvinizmu bei pastarojo stipresniojo kultu, baisiausiai pasireiškusiu nacionalsocializme (plg. Carl Amery. *Hitler als Vorläufer*. München 2002, 23–33).

Ideologijų epocha pasibaigė, tačiau nepasibaigė „galią teikiančio žinojimo“ ir jo nusigręžimo nuo tikėjimo sukūrimu bei iš jo kylančios atsakomybės už kūriniją amžius.

Kaip ir anksčiau, vyrauja mąstymas, laikantis pasaulį ne Kūrėjo kalba ir reikalavimu, bet atsitiktinumo ir būtinumo produktu. Kaip ir anksčiau, gvildenant didžiuosius etinius mūsų laikų klausimus nepaprastai sunku remtis tuo, ką nurodo gamtos tvarka ir jos Kūrėjas. Kaip ir anksčiau, etiniuose debatuose dėl to, ar leistina daryti viską, ką įmanoma padaryti, tebevyrauja padaromumo idėja.

Už debatų dėl kūrimo ir evoliucijos neslypi alternatyva, kaip mėgstama vaizduoti žiniasklaidoje ir mokslo populiarinimo literatūroje: arba „grįžimas į bažnytinio, antimokslinio dogmatizmo viduramžius“, arba „į ateitį orientuota mokslinė pažanga“. Kalbama apie didį, ateičiai esmingai svarbų dalyką – apie tvarias etines gaires labai technizuotai civilizacijai ir jos egzistencijai grėsmę keliančias galimybes. Kalbama apie mokslą, kuriam turėtų būti būdinga tvari atsakomybė

už kūriniją, nes pats mokslas yra svarbi žmogaus atsakomybės už kūriniją dalis. Jis, teisingai suprantant, yra konkretus pirmutinės dieviškosios užduoties žmogui: „Valdykite žemę“ įgyvendinimas.

3. Atsakomybė už kūriniją ir mokslas

Todėl paskutinis šių katechezijų etapas turėtų būti skirtas šiam klausimui: atsakomybė už kūriniją kaip iššūkis gamtamokslinei savivokai. Šiame „baigiamajame raunde“ norėčiau parodyti, kad evoliucijos teorijos arba kreacionizmo alternatyva yra pernelyg lengvas išsisukimas nuo problemos. „Kūrimas ir evoliucija“ – tai kitoks, iš esmės rimtesnis iššūkis. Šiandieniuose debatuose čia, mano akimis, sprendžiamas didžiųjų dorovinių gairių klausimas. Ar žmogus tiesiog medžiaga, esanti jo paties dispozicijoje? Ar žmogaus kilnumas yra besąlygiškas, išankstinė duotybė, priklausanti kūrinijos tvarkai ir niekada nesanti nuolaidos rezultatas? Ar ši žmogaus kilnumo samprata, kuria remiasi mūsų demokratijos, teisinė valstybė, solidarios bendrijos idėja, gali nedaryti poveikio moksliniam žmogaus paveikslui? Ar mėginimai taikyti evoliucijos teoriją žmogaus pažinimui, mąstymui ir norėjimui, žmonių visuomenei, ūkiui ir etikai atitinka besąlygiškus žmogaus kilnumo reikalavimus? Čia atsiveria platus laukas, į kurį nebežengsiu. Turėtų pakakti kelių principinių pastabų. Tai bus paskutinės katechezės tema.

Šiandien užbaigti norėčiau didžiojo žydų filosofo Hanso Jonoso tekstu. Savo vėlyvajame kūrinijoje „Atsakomybės principas“, kurį vadina „etikos technologinei civilizacijai bandymu“, jis imasi esminio klausimo, ar iš būties plaukia privalomumas, ar, teologiškai kalbant, kūrinijai būdinga kalba, kuri mums duotų nurodymus. Jei visa tėra atsitiktinumo ir būtinumo produktas, tai iš šio produkto nekyla joks nurodymas, jis taip pat neturi jokios savo teisės. Tačiau jei tai yra Kūrėjo duota, panorėta būtis, tai tada jos atžvilgiu egzistuoja saistanti atsakomybė. Tik esant šiai sąlygai, egzistuoja „atsakomybė už kūriniją“.

Hansas Jonasas čia pateikia paprastą pavyzdį, kurį vadina „pirmapradžiu atsakomybės objektu“, – vaiką. Klausiamo, ar egzistuoja „atsakomybė už kūriniją“. Ji egzistuoja tik tada, kai iš kūrinijos būties mūsų atžvilgiu išplaukia privalomumas. Daugelis teoriškai abejoja, ar toks būties ir privalomumo sąryšis egzistuoja. Hansas Jonasas nurodo atvejį, kai tokia abejonė neįmanoma: „naujagimis, kuris vien savo kvėpavimu nenuginčijamai skleidžia aplinkai pareigą jį būtent priimti. Pasižiūrėk ir žinosi“ (Hans Jonas. *Das Prinzip der Verantwortung*. Tb-Ausgabe Suhrkamp 1984, 235).

Į tokį šauksmą galima neatsiliepti – tačiau kiekvienam bus aišku, jog tai nežmoniška. Niekam nekyla abejonių, jog priimti naujagimį akivaizdžiai privalu. Tam, žinoma, mums padeda žmoguje „užprogramuoti“ instink-

tai bei jausmai kūdikio atžvilgiu. Tiriant elgesį irgi atsirado šios elgsenos evoliucinė „gamtos istorija“. Baigiamojoje katechezėje parodysime, kad šie net į gyvūnų pasaulį nusidriekiantys „jaunikių globos instinktai“ yra sąlygų sąryšiai, tačiau jais neįmanoma paaiškinti privalomumo rūpintis ką tik gimusiu kūdikiu besąlyginio, dorovinio pobūdžio. Tiesa, tarp iš anksto užprogramuotos gyvūniškos jaunikių globos ir žmogiško rūpinimosi ką tik gimusiu kūdikiu elgesio požiūriu yra panašumo, todėl tuo ir domimasi atliekant lyginamuosius elgesio tyrimus. Tačiau esminis skirtumas yra autentiška atsakomybė, kuri būdinga tik žmogui ir dėl kurios tik jis gali būti kaltas. Šį skirtumą teoriškai galima neigti, – kaip daug kas ir daro. Tačiau tai nekeičia to, kad už pareigos padėti neatlikimą baudžiama, nes ta pareiga priskiriama autentiškai atsakomybei.

Mūsų šiandienės katechezės tema buvo „Atsakomybė už kūriniją“. Galbūt kai ką nuvyčiau, nes konkrečiau nekalbėjau apie atsakomybę už aplinką, kūrinijos išsaugojimą. Man rūpėjo būtini atsakomybės už kūriniją pagrindai. Tik pabaigoje nurodžiau konkretų pavyzdį: privalomumą vaiko atžvilgiu. Ar yra kūrinijoje, kas būtų svarbiau, brangiau už naujagimį? Kam šiandien (bent Europoje) gresia didesnis pavojus negu negimusiam vaikui? Sunku suvokti, kodėl į aplinkosaugą dedamos pastangos nekryps-ta pirmiausiai į vaikų apsaugą, juk kas labiau skatina pagarbą kūrinijai už rūpinimąsi tuo, kas brangiausia, būtent vaiku, kuris šiam pasauliui padovanotas, kad jį pažintų, gerbtų ir globotų.

Nauji leidiniai

Gaivinantis senovės šaltinių vanduo. Moterų mistikų išmintis. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2006. – 184 p.

Bažnyčios istorijoje daugiausia surinkta vyrų biografijų ir raštų, bibliotekose yra daugybė knygų, kurias parašė šventieji ir teologai, tačiau moterų biografijos ir jų raštai liko nepastebėti ir neįvertinti, jų parašytos knygos užima mažai vietos bibliotekų lentynose. Sesuo Mary E. Penrose – šiuolaikinė rinkėja Bažnyčios laukuose. Ji surinko gausybę moterų autorių ir apie moteris parašytų raštų nuo ankstyvųjų krikščionybės amžių iki šių dienų. Su begaline kantrybe ir kruopštumu ji žvalgėsi, ieškojo, išnaršė nesuskaičiuojamą daugybę rašytinių šaltinių. Tuomet sudėjo savo radinių pavyzdžius į šią puikią knygelę, kad mus nuostabiai praturtintų. Tekstai skirti ne tik dvasinio luomo žmonėms, bet ir paprastam skaitytojui. Rinkinyje pateikiama daug skaitinių su nuorodomis į Šventojo Rašto ištraukas. Jie bus naudingi Liturginių valandų skaitymams, padės norintiems praplėsti dvasinį pasaulį, duos peno asmeniniams, kasdieniniams apmąstymams.

Kartūzas. Tylos mokykla. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2006. – 136 p.

Kontempliatyvusis yra be galo turtingas, tačiau jis neturi nieko. Jis visa gauna, visa atiduoda. Šioje knygoje pristatomi pamokslai, kuriuos prieš šešiasdešimt penkerius metus sakė knygos „Meilė ir tyla“ autorius, miręs 1987-aisiais. Tada jis buvo Valzento (Valsainte) kartūzų vienuolyno (Fribūras, Šveicarija) vikaras. Pamokslai sakyti iškilmingų liturginių švenčių progomis, per bendruomenės kapitulą arba kai kuriais sekmadieniais vienuolyno naujokams. Tekstai apie vidinę malda, praktinį jos pritaikymą, Evangelijos reiklumą, krikščionišką slėpinį – apie visa tai pasakojama šiuose trumpuose skyriuose, kurie gali pasitarnauti kaip įvadas į vidinį gyvenimą. Paprastumas, koku čia kalbama, pasitaiko retai.

Ministrantų piligrimystė į Romą

Liepos 31 d. Romoje prasidėjo 9-osios Tarptautinės ministrantų piligrimystės renginiai tema „Dvasia gaivina“ (*Spiritus vivificat*). Piligrimystėje dalyvavo apie 42 tūkst. ministrantų iš 18 šalių. 13–20 metų jaunuolių, tiek vaikinų, tiek merginų, gausiausios grupės buvo iš Vokietijos (35 000), Austrijos (2000), Vengrijos (1400) Italijos (1300). Piligrimystėje taip pat dalyvavo nedidelė ministrantų grupė iš Lietuvos. Kas penkerius metus vykstančia Europos ministrantų piligrimystę organizuoja 1960 m. įsteigta Tarptautinė ministrantų sandrauga. Pagrindinis tarptautinio ministrantų susitikimo renginys buvo rugpjūčio 1 d. Mišios, kurių koncelebracijai vadovavo Vienos arkivyskupas kardinolas Christophas Schönbornas. Rugpjūčio 2 d. įvairių šalių ministrantai dalyvavo bendrojoje popiežiaus Benedikto XVI audiencijoje.

Rugpjūčio 1 d. vakare per Mišias Šv. Petro aikštėje pamokslą sakęs kardinolas Christophas Schönbornas komentavo piligrimystės dienų temą „Dvasia gaivina“. Pasak jo, Šventoji Dvasia yra Bažnyčios siela, jos vidinės gyvybės pradai, nuolat atnaujinantis Bažnyčią ir palaikantis ją jauną. Vienos arkivyskupas pabrėžė ministrantų tarnystės patrauklumą: Šventoji Dvasia gali suteikti jauniems krikščionims kitus užkrečiančio džiaugsmo. Kardinolas sakė jauniems Europos šalių ministrantams, kad jie nėra „muziejaus prižiūrėtojai“ ar „silpstančios Bažnyčios ariergardas“; per Kristų vaikai ir jaunuoliai neša pasauliui viltį. Vienos arkivyskupas minėjo taip pat daugelio girdimas pašaipas dėl tarnavimo prie altoriaus. Jis ragino jaunuolius šauktis Jėzaus pagalbos, išlikti meilėje ir kantrybėje net girdint kitų patyčias. Pasak kardinolo Schönborna, Romoje, „visuotinės Bažnyčios širdyje“, galima išgyventi vienybę įvairovėje. Jis taip pat priminė, kad kiekvienas žmogus apdovanotas savitomis dovanomis, taip pat paragino

jaunuolius atverti savo talentus bendruomenės labui.

Rugpjūčio 2 d. vyko pirmoji popiežiaus bendroji audiencija po jo vasaros atostogų Alpėse. Audiencijos pradžioje Tarptautinės ministrantų sandraugos pirmininkas šveicarų vyskupas Martinas Gächteris padėkojo popiežiui už susitikimą ir įteikė jam kaklajuostę su renginio emblema. Audiencijoje dalyvavusiems Europos ministrantų piligrimystės dalyviams Šventasis Tėvas daugiausia kalbėjo vokiškai. Jis taip pat sakė sveikinimus vengrų, lenkų, anglų, rumunų, slovakų, slovėnų, ukrainiečių ir serbų kalbomis. Pasak popiežiaus, dalyvaudami liturgijoje ir patarnaudami prie altoriaus, ministrantai liudija Kristų ir „jau dabar yra Jėzaus apaštalai“. Benediktas XVI sakė: „Jūs esate labai artimi Jėzui Eucharistijoje. Eucharistija yra reikšmingiausias Jėzaus bičiulystės ženklas. Pasak popiežiaus, artima draugystė su Jėzumi neša „gėrio ir tarnavimo vaisius“ visose gyvenimo srityse: šeimoje, mokykloje, leidžiant laisvalaikį.

Benediktas XVI: reikia rasti būdą pasiekti tvarią taiką

Rugpjūčio 5 d. Castelgandolfe Benediktas XVI davė interviu kelioms vokiečių radijo ir televizijos stotims, taip pat Vatikano radijui būsimos kelionės į Bavariją proga. Visas interviu tekstas vokiečių kalba transliuotas rugpjūčio 13 d. Anksčiausiai paskelbta ta interviu dalis, kurioje Šventasis Tėvas kalbėjo apie situaciją Artimuosiuose Rytuose. Popiežius ragino politikus rasti būdų, kuo greičiau pasiekti tvarią taiką.

„Akivaizdu, kad Apaštalų Sostas nenori jokios politinės valdžios. Vis dėlto norime pakviesti krikščionis ir visus Apaštalų Sosto žodžio laukiančius žmones mobilizuoti visas jėgas, idant būtų pripažinta, kad karas – blogiausias sprendimas visiems. Jis neatneš nieko gero niekam, net tariamiems nugalėtojams. Tai labai gerai žinome Europoje po dvie-

jų pasaulinių karų. Taika yra tai, ko mums visiems reikia. Yra moralinių jėgų, pasirengusių padėti suprasti, kad vienintelis sprendimas yra visiems gyventi drauge. Norime suburti tas jėgas, o politikai turi rasti būdų, kad taika būtų kuo greičiau pasiekta ir išliktų tvari.“

Nuo kovų Libane pradžios Šventasis Tėvas kiekvienoje viešoje kalboje ragino nedelsiant nutraukti karo veiksmus. Jis kvietė melsti taikos, smerkė smurtą ir kraujo praliejimą, reikalavo veiksmingos humanitarinės pagalbos konflikto aukoms, taip pat išreiškė pageidavimą, kad Libanas išliktų daugiareliginė nepriklausoma valstybė.

Į Šventąją Žemę ir Libaną nukreiptas ypatingas Vatikano diplomatų dėmesys. Tačiau Bažnyčia drauge siekia nesikišti į trumpalaikes politikos aktualijas, vengti šališkumo, puoselėti žmogaus teises, solidarumą ir teisingumą. 1975–1990 m. Libano karo metu popiežius Jonas Paulius II 168 kartus kreipėsi į pasaulio visuomenę ragindamas siekti taikos ir šalies nepriklausomybės. 1996 m. vyko Vyskupų sinodas, skirtas Libano temai.

Vatikanas siekia tvarios taikos visam Artimųjų Rytų regionui. Bažnyčia teikia humanitarinę pagalbą abipus fronto linijos. Nuolat pabrėžiamas Libano integralumas bei suverenumas, izraeliečių teisė taikingai gyventi savo valstybėje, taip pat palestiniečių teisė turėti laisvą ir nepriklausomą tėvynę. Vatikano požiūriu, Libanas yra krikščionių ir musulmonų sugyvenimo pavyzdys demokratijos sąlygomis. Nepamiršdami popiežiaus Jono Pauliaus II žodžiai, kuriuos jis ištare 1997 m. lankydamasis karo pėdsakų paženklintame Beirute: „Libanas yra daugiau negu vien nepriklausoma valstybė – Libanas yra žinia“.

Benedikto XVI interviu

(KAP) Rugpjūčio 13 d. buvo paskelbtas popiežiaus Benedikto XVI

interviu vokiečių kalba transliuojančioms radijo ir televizijos stotims būsimos kelionės į Bavariją proga. Interviu buvo įrašytas Castelgandolfe rugpjūčio 5 d.

Šiame interviu Šventasis Tėvas patvirtino planą 2007 m. aplankyti Braziliją. Gegužės 31 d. Aparecidos Dievo Motinos šventovėje vyks Lotynų Amerikos vyskupų konferencijos (CELAM) 5-ojo visuotinio susirinkimo uždarymas. Benediktas XVI taip pat pakartojo pažadą rugsėjo pradžioje Austrijos vyskupų kvietimu aplankyti Mariazello šventovę jos 850 m. jubiliejaus proga. Jis sakė apskritai neketinąs daug keliauti, tačiau vylėsi aplankyti Šventąją Žemę ten įsivyravus taikai. Komentuodamas rugsėjo 9–14 d. numatomą kelionę į Bavariją Benediktas XVI ragino naujomis jėgomis skelbti tikėjimo jėgą bei grožį.

Kalbėdamas apie ekumenizmą Vokietijoje Benediktas XVI ragino katalikus ir evangelikus pirmiausiai ginti didžiąsias moralės gaires. Pasak jo, nesilaikant moralės normų, neįmanoma įgyvendinti politikos, puoselėjančios teisingumą, taiką ir gražų sambūvį.

Popiežius pakartotinai atmetė galimybę teikti moterims kunigystės šventimus.

Benediktas XVI atmetė priekaištą dėl moralės principų akcentavimo sprendžiant AIDS problemą Afrikoje. Pasak popiežiaus, nepakanka vien praktinių įgūdžių *know how*, siektina „ugdyti širdį“.

Kalbėdamas apie dialogą su kitomis religijomis ir kultūromis Benediktas XVI sakė, kad Europoje reikia išvengti „ne vien šaltą racionalizmą“. Pasak popiežiaus, krikščioniškasis tikėjimas yra ne kliūtis, bet tiltas palaikant dialogą su kitomis kultūromis. Benediktas XVI ragino siekti racionalumo į Dievą žvelgiant darnoje su protu, kur krikščioniškasis tikėjimas yra priemonė, leidžianti „suvienyti protą ir kultūrą“.

Benediktas XVI palaikė patriarcho Baltramiejaus I gamtosaugos iniciatyvą

(KAP, KAI) Liepos 21 d. paskelbtas popiežiaus Benedikto XVI laiškas Konstantinopolio patriarcho Baltramiejui I. Šiuo laišku Šventasis Tėvas parėmė patriarcho Baltramiejaus I iniciatyvą gelbėti Amazonijos miškus. Liepos 20 d. baigėsi ortodoksų patriarcho Baltramiejaus I Brazilijoje surengtas simpoziumas, skirtas kūrinių apsaugai. Popiežiaus laiške patriarcho viliamasi, kad vyriausybė ir visuomenė atkreips dėmesį į pažeistą regiono ekologinę pusiausvyrą. Benediktas XVI savo laiške aiškiai nurodo aplinkos naikinimo padarinius Amazonijos regione gyvenančioms tautoms. Pasak Šventojo Tėvo, dabar įvairių konfesijų krikščionims ypač svarbu atkreipti dėmesį į plėtos, žmogiškųjų poreikių ir gamtosaugos tarpusavio priklausomybę. Popiežius taip pat pritarė tam, kad simpoziume dalyvavo įvairių religijų atstovai. Pasak jo, žmonijos išgyvenimo klausimai gali ir privalo vienyti visus geros valios žmones.

Savaite trukęs simpoziumas – tai Konstantinopolio patriarcho 1995 m. pradėto konferencijų ciklo „Religija, mokslas ir aplinka“ renginys. To ciklo renginiai paprastai organizuojami laivuose ir skiriami kaskart vis kitam pasaulio regionui. 2003 m. panašus simpoziumas vyko Baltijos jūroje. Šiomet renginyje dalyvavo apie 200 Bažnyčių atstovų ir gamtosaugos ekspertų, indėnų genčių vadų, žurnalistų. Simpoziumo metu laivais Amazone nuplaukta apie 1000 km. Popiežiui renginyje atstovavo kardinolas Rogeris Etchegaray'jus, taip pat dalyvavo San Salvadoro arkivyskupas kardinolas Gerardo Majella Agnelo. Pasak kardinolo Agnelo, simpoziumas labai padeda Brazilijos Bažnyčiai, besirengiančiai gavėnios metu prasidėsiančiai „Broliškumo kampanijai“, ypatingą dėmesį skiriant sielovadai Amazonijoje.

Pasaulinės taikos dienos tema – žmogaus orumas

(KAP) Liepos 13 d. Vatikane paskelbta 2007 m. sausio 1 d. keturiasdešimtą kartą minėsimos Pasaulinės taikos dienos tema: „Žmogaus asmuo – taikos šerdis“. Pasak pranešimo, pagarba žmogaus orumui yra esminė žmonijos taikos prielaida. Šiuo metu žmogaus orumui ideologiškai keliama grėsmė vykdančiam netinkamus tyrimus, tai pat dėl tam tikro gyvenimo stiliaus.

Pasak Vatikano pranešimo, biomedicinos mokslas bei technika dažnai yra „egoistinės pažangos bei klestėjimo vizijos įrankiai“. Taip pat netvarkingų ir žmogaus orumui priešingų gyvenimo formų paplitimas bei jų pripažinimas kelia grėsmę tvarkingam ir taikiam sambūviui. Todėl kiekvienas išpuolis, nukreiptas į žmogaus asmenį, kelia grėsmę taikai ir, atvirkščiai, kėsintis į taiką yra žmogaus ir Dievo tikrovės puolimas.

Kardinolas Joachimasis Meisneris pabrėžė išaugusį katalikų sąmoningumą

(KAP) Rugsėjo 5 d. interviu vokiečių katalikų agentūrai KNA kardinolas Joachimasis Meisneris sakė, kad praslinkus metams nuo Kelne vykusio Pasaulio jaunimo dienos renginių katalikai tapo sąmoningesni. Pasak Kelno arkivyskupo, susitikimas su popiežiumi pažadino „katalikiškąjį sąmoningumą ir pergalingą savivoką“. Kardinolas Meisneris „katalikišką menkavertiškumą“ pavadino „tikra mūsų laikų nuodėme“. Pasak jo, dabar žmonės linkę drąsiau išpažinti esą katalikai. Dievas vėl tapo visuomenėje aptariama tema. Pasak kardinolo Meisnerio, Pasaulio jaunimo dienų metu vyresnės kartos žmonės gavo gerą tikėjimo raiškos pamoką iš jaunimo. Suaugusiesiems darė įspūdį jaunimo maldos intensyvumas, tikėjimo klausimų kėlimas.

Kardinolas Meisneris sakė, kad Pasaulio jaunimo dienos davė daug pozityvių dvasinių impulsų ne tik Vokietijoje, bet ir visame pasaulyje. Jis ragino toliau tęsti tų impulsų pažadintą veiklą.

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
Šventaragio 4
Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios
informacijos centras
Papilio 5, LT-44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ
Nariai: vysk. Jonas Boruta SJ
vysk. Jonas Kauneckas
mons. Artūras Jagelavičius
kun. Leonas Povilas Zaremba SJ
kun. Lioginas Virbalas SJ
kun. Kęstutis Rugevičius
Vyskupijų atstovai:
kun. Arūnas Poniškaitis
kun. Domas Gatautas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Vita Filipova / Kazlų Rūda
Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kun. Saulius Stumbra / Klaipėda
Laima Zimkienė / Šiauliai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio 5
LT-44275 Kaunas, Lietuva

TELEFONAI

Redakcija: 323 853
Platinimo tarnyba: 322 776
Faksas: 323 853
El. paštas: lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Studentų 48a
LT-51367 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.

ISSN 1392-6098

© 2006, „Bažnyčios žinios“